

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2015

Bc. Monika VOMOČILOVÁ

**Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická**

Vzdělávání, jako nástroj integrace cizinců v Pardubicích

Bc. Monika Vomočilová

Diplomová práce

2015

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Monika Vomočilová**
Osobní číslo: **H13618**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Resocializační pedagogika**
Název tématu: **Vzdělávání jako nástroj integrace cizinců v Pardubicích**
Zadávací katedra: **Katedra věd o výchově**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce bude zmapování, jak sociokulturní kurzy v rámci vzdělávání cizinců pomáhají v jejich procesu integrace v Pardubicích. Práce se skládá z části teoretické, tak z části praktické. Teoretická část se zabývá základní terminologií, legislativním rámcem. Dále teoretická část zmiňuje termíny migrace a integrace v kontextu České republiky i následně v kontextu města Pardubice. Další kapitola se zabývá sociokulturním vzděláváním v rámci České republiky i města Pardubice. Praktická část si klade za cíl zmapování pohledu a hodnocení realizovaných sociokulturních kurzů od jejich realizátorů.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ŠIŠKOVÁ, Tatjana. Menšiny a migranti v České republice. Praha: Portál, 2001. 188 s. ISBN 80-7178-648-9.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Cizinci v České republice. Praha, 2011. 256 s. ISBN 978-80-250-2139-2.

MATOUŠEK, Oldřich. Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi. Praha: Portál, 2005. 352 s. ISBN 80-7367-002-X.

KĚPKA, Jan. Migrační situace v České republice, pobytu, kódovník manuál 2012.

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

BOSSWICK, W., HECKMANN, F. Integration of migrants: Contribution of local and regional authorities [online]. Dublin: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions.

Vedoucí diplomové práce: **prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.**
Katedra věd o výchově

Datum zadání diplomové práce: **28. května 2013**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. března 2015**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.

Ing. Jaroslav Myslivec, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2014

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci na téma: „Vzdělávání, jako nástroj integrace cizinců v Pardubicích“ vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Současně souhlasím s využitím diplomové práce ke studijním účelům v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 29. 6. 2015

Bc. Monika Vomočilová

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych rád poděkovala svému vedoucímu diplomové práce prof. PhDr. Karlu Rýdlovi, CSc. za jeho odbornou pomoc a cenné rady, které mi pomohly při zpracování diplomové práce. Také bych velice ráda poděkovala paní Mgr. Lucii Hájkové, za její odbornou pomoc a cenné rady, které mi poskytla. Velké poděkování také patří paní Mgr. Ivoně Baklíkové, Bc. Martinu Bažantovi a zbytku týmu Centra na podporu integrace cizinců, za jejich pomoc, rady a připomínky k diplomové práci.

Dále bych ráda poděkovala všem respondentům, kteří se účastnili výzkumného šetření. Za jejich spolupráci a vstřícnost při podávání rozhovorů.

Rovněž bych chtěla poděkovat svým rodičům za podporu a za to, že mi umožnili studovat na této škole. Děkuji také Lence Šindelářové za ochotnou pomoc.

V Pardubicích dne 29. 6. 2015

Bc. Monika Vomočilová

SOUHRN

Tato diplomová práce nese název Vzdělávání, jako nástroj integrace cizinců v Pardubicích. Jedná se o práci teoreticko - výzkumnou. Práce je rozdělena na dvě části, a to na část teoretickou a část výzkumnou.

Teoretická část se zabývá třemi kapitolami. První kapitola popisuje pojmy úzce spjaté s cizinci. V diplomové práci nechybí uvedena definice cizince a základní kategorie cizinců. Dále jsou zmíněny pojmy jako migrace a migrant, emigrace a emigrant, imigrace a imigrant a také jsou zde charakterizovány pojmy, ke kterým patří azylant a uprchlík. Druhá kapitola této diplomové práce se zabývá dvěma velkými institucemi, které působí na území Pardubic a Pardubického kraje. Jedná se o Centrum na podporu integrace cizinců a Most pro. Ve třetí kapitole se zaměříme na pojem vzdělávání. Zde je uvedena definice zájmového vzdělávání a základní charakteristika zájmového vzdělávání. Dále také formy zájmového vzdělávání a pracovníci v oblasti zájmového vzdělávání. Tato kapitola rovněž popisuje co je to integrace, ve které se zaměřuje i na porovnání s naším sousedním státem Německem. V závěru práce popisuje sociokulturní kurzy, které poskytuje Centrum na podporu integrace cizinců v Pardubicích.

Výzkumná část diplomové práce uvádí charakteristiku výzkumu, cíle výzkumu a na základě toho výzkumný problém. Praktická část práce se dále zabývá metodologií výzkumu. Nechybí také zmíněný popis kvalitativního výzkumu a případové studie, které byly k realizaci výzkumu využity. V neposlední řadě praktická část diplomové práce uvádí výzkumný soubor, sběr dat a realizaci výzkumu a zakončena je interpretací dat, vyhodnocením výzkumu a závěrem.

KLÍČOVÁ SLOVA

cizinec, vzdělávání, integrace, sociokulturní kurz

SUMMARY

This thesis carries the name Education, as a source of integration for foreigners in the city Pardubice. We are talking about theoretical research. This work is divided into two parts. The first part is Theory and the second in Research

The theoretical part consists of free Chapters. First Chapter describes loose terms connected with foreigners. In this case there is a given definitiv for Foreigner and a basic category of foreigners. Furthermore there are mensioned terms such us migration, migrant, emigration, emigrant and imigration imigrant. There are also characterized terms like Resident Alien and runaway. The second chapter of this study deals with two large institutions that operate in the city of Pardubice and its region. One of the institutions is the Foreigner Support and integration Center Pardubice and the other is Most pro o.p.s. In third charter we focuse on the term of education. There is given a definition of interests education. There are also different forms of interests education and workers in this field. It also describes the term integration where it also fosuses and compares our neighbour country Germany. At the end there are described social cultural courses that are available at the Foreigner Support and Integration Center in Pardubice.

The research of this work gives the characteristics of research in the field, sets the goals and based on the part reseärch establishes research problem. The practical part deals with metodology research and includes a description of the qualitativ research and a case study which then used to realization of research. Last but not least, the practical part are gives us a research a collection of data and the out – come of the research it's self. It ends by interpretation of the data and a final evaluation in result of a final conclusion.

KEY WORDS

foreigner, education, integration, social cultural course

OBSAH

CÍLE PRÁCE	12
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 Pojem cizinec	13
1.1 Základní kategorie cizinců.....	13
1.1.1 Občané Evropské Unie.....	13
1.1.2 Občané třetích zemí	14
1.1.3 Azylanti.....	14
1.2 Migrace a migrant.....	14
1.3 Emigrace a emigrant.....	15
1.4 Imigrace a imigrant.....	15
1.5 Azyl a azylant	16
1.6 Uprchlík.....	16
1.7 Migrace a EU.....	16
1.8 Migrace v zemích střední a východní Evropy	17
1.9 Právní předpisy úzce spjaté s problematikou cizinců	19
1.9.1 Mezinárodní právní předpisy	19
1.9.2 České právní předpisy.....	20
1.10 Druhy pobytových statutů v České republice.....	21
1.10.1 Vízum k pobytu do 90 dnů (krátkodobé).....	21
1.10.2 Vízum k pobytu nad 90 dnů (dlouhodobé)	22
1.10.3 Dlouhodobý pobyt	22
1.10.5 Zelená karta.....	23
1.10.6 Modrá karta.....	23
1.10.7 Trvalý pobyt.....	23
1.11 Organizace, instituce a úřady v České republice	24
1.11.1 Organizace zabývající se cizinci, uprchlíky, azylanty na území České republiky	24
1.11.2 Úřady a instituce v České republice související s cizineckou problematikou.....	24
2 Organizace v Pardubicích	25
2.1 Centrum na podporu integrace cizinců	25
2.1.1 Sociální služby	25
2.1.2 Odborné sociální poradenství	26
2.1.3 Terénní programy	26
2.1.4 Zásady práce centra.....	26
2.1.5 Spolupráce mezi sociálním pracovníkem a klientem.....	27
2.1.6 Základní práva klienta.....	27
2.1.7 Odmítnutí poskytnutí služby	28
2.1.8 Akce sloužící ke vzájemnému setkávání majority s cizinci.....	30
2.2 Most pro, o.p.s.	31
2.2.1 Ambulantní poradenství.....	32
2.2.2 Terénní poradenství	32
2.2.3 Videoporadenství	32
2.2.4 Asistence	32
2.2.5 Tlumočení	32
2.2.6 Vzdělávací klub	33
2.2.7 Individuální doučování	33
2.2.8 Volnočasové aktivity	34
2.2.9 Asistence ve školách	34

3 Pojem vzdělávání	35
3.1 Definice zájmového vzdělávání.....	35
3.2 Základní charakteristika zájmového vzdělávání.....	35
3.3 Formy zájmového vzdělávání.....	36
3.4 Pracovníci v oblasti zájmového vzdělávání.....	36
3.5 Integrace	38
3.5.1 Integrovaní kurzy v Německu	38
3.5.2 Účastníci kurzů v Německu	39
3.5.3 Integrovaní kurz v Německu.....	39
3.5.4 Metodika kurzů v Německu.....	40
3.5.5 Akreditování poskytovatelé kurzů v Německu	41
3.6 Sociokulturní kurzy v Centru na podporu integrace cizinců	41
II PRAKTICKÁ ČÁST	46
4 Charakteristika výzkumu	46
4.1 Cíle výzkumu.....	46
4.2 Výzkumný problém	46
4.3 Metodologie výzkumu.....	47
4.4 Otázky výzkumu.....	47
4.4 Kvalitativní výzkum	48
4.5 Případová studie	48
4.6 Výzkumný soubor	49
4.7 Sběr dat a realizace výzkumu	49
4.8 Interpretace dat a vyhodnocení výzkumu	50
4.8.1 Případová studie č.1 – muž A z Mexika.....	50
4.8.2 Případová studie č.2 – muž B z Angoly	52
4.8.3 Případová studie č.3 – muž C z Egypta	54
4.8.4 Případová studie č.4 – muž D z Brazílie.....	56
4.8.5 Případová studie č.5 – žena E z Mongolska	57
4.9 Diskuze nad výsledky šetření	59
5 ZÁVĚR	63
SEZNAM LITERATURY	66
INTERNETOVÉ ZDROJE	67
SEZNAM OBRÁZKŮ	68
SEZNAM PŘÍLOH	69
FOTOGRAFIE ZE SOCIOKULTURNÍHO KURZU PRVNÍ POMOCI	70

ÚVOD

Téma této diplomové práce nese název „Vzdělávání, jako nástroj integrace cizinců v Pardubicích“. Toto téma jsem si stanovila hned z několika důvodů. Tím prvním je jeho aktuálnost a druhým důvodem je i moje získaná praxe v práci s cizinci v Pardubicích. Mé první setkání s touto cílovou skupinou přišlo v roce 2011, kdy jsem na bakalářském studiu absolvovala souvislou praxi právě v Centru na podporu integrace cizinců. V počátku jsem si vůbec neuměla představit, jak taková práce s cizinci probíhá a co Centrum na podporu integrace cizinců klientům poskytuje. V průběhu praxe mne tato cílová skupina i pracovníci centra velice oslovili a věděla jsem, že při navazujícím studiu bych chtěla znovu absolvovat praxi v tomto zařízení. Během získávání zkušeností v rámci praxe jsem se mohla osobně více sblížit s klienty, setkat se zajímavými lidmi a především získat i nové přátele. Obohacena jsem také byla o zajímavosti o různých kulturách a to z několika koutů světa. Díky praxi jsem se mohla účastnit několika akcí, které centrum cizincům poskytuje. Jednou z největších je Multikulturní týden. Centrum jej pořádá každoročně za pomoci několika sponzorů v průběhu měsíce května. Každý den v tomto týdnu je charakteristický určitým programem, ať už se jedná o slavnostní zahájení Multikulturního týdne či o sportovní den, výlet na lodi pro rodiny s dětmi, anebo Multikulturní jarmark, který vždy tento týden zakončuje na Pernštýnském náměstí v Pardubicích.

Tato diplomová práce je věnována vzdělávání cizinců v Pardubicích. Práce se v teoretické části dělí na tři odvětví. V první řadě popisuje pojmy úzce spjaté s problematikou cizinců. Druhá část se zaměřuje na organizace v Pardubicích, které se zabývají cizinci. Ve třetí kapitole se zaměříme na vzdělávání a sociokulturní kurzy, které jsou s tím úzce spjaté. Poté následuje část praktická. Ta je založena na kvalitativním výzkumu. Je charakteristická několika případovými studii cizinců z Pardubic.

CÍLE PRÁCE

Teoretickým cílem diplomové práce bylo popsat pojmy úzce spjaté s cizinci, seznámit s institucemi působícími v Pardubicích a také s pojmem vzdělávání a sociokulturními kurzy.

V empirické části této diplomové práce byly stanoveny následující cíle, které jsou níže uvedeny.

- Zmapovat, kdo jsou účastníci sociokulturních kurzů.
- Zjistit důvody příchodu cizinců do ČR a jejich jazykovou vybavenost.
- Odhalit pocity a problémy po příjezdu do ČR, včetně jejich adaptace.
- Jakým způsobem se dozvěděli o existenci těchto kurzů.
- Jaká je jejich hlavní motivace, pro jejich využívání.
- Které informace, či dovednosti z kurzů považují za nejvíce přínosné.
- Odhalit spokojenost, či nespokojenost s poskytovanými sociokulturními kurzy.
- Zjistit, o kterou realizaci sociokulturního kurzu, by cizinci do budoucna stáli.

I TEORETICKÁ ČÁST

„Každý, s kým se v životě setkám, mě v něčem předstihuje. Tak se od něho učím.“

Ralph Waldo Emerson

1 Pojem cizinec

Pojmem cizinec můžeme charakterizovat každou fyzickou osobu, která není státním občanem České republiky, a to včetně občanů Evropské unie. K tomuto termínu je úzce spjatý zákon č. 326/1999 sb. O pobytu cizinců na území České republiky.¹

Terminologický slovník na internetových stránkách Ministerstva vnitra České republiky definuje pojem cizinec takto: *„Cizinec je každá fyzická osoba, která není občanem České republiky. Pro účely zákona o pobytu cizinců se cizincem rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie.“*²

1.1 Základní kategorie cizinců

Tato kapitola popisuje základní kategorie cizinců. V České republice dělíme cizince na občany Evropské unie (dále EU), občany třetích zemí a některé publikace uvádí i třetí kategorii tzv. azylanty. Nejčastěji se však uvádí, že termín azylant je druh pobytového statutu. Níže jsou tyto kategorie popsány a vysvětleny.

1.1.1 Občané Evropské Unie

Každý občan členského státu EU je tzv. občanem EU. Státní příslušnost členského státu občanství Unie nenahrazuje, ale doplňuje. Kdo zavedl občanství EU, byla tzv. Maastrichtská smlouva, ze které vyplývají určitá práva a povinnosti. K právům občanství EU patří:³

- *„Svoboda pohybu a usazení se kdekoli v EU.“*
- *„Právo volit a být volen do obecní samosprávy a do Evropského parlamentu v místě trvalého pobytu.“*
- *„Diplomatická a konzulární ochrana orgány jakéhokoli členského státu Unie.“*

¹ MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA. *Nečitelní cizinci*. 1. vyd. Praha: Tercie, spol. s.r.o., 2003. ISBN 80-239-1137-6.

² *Ministerstvo vnitra České republiky: Terminologický slovník* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

³ *Informační portál zaměřený na začleňování žáků cizinců do českého vzdělávacího systému: Základní terminologie cizinců v ČR* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

- „*Petiční právo k Evropskému parlamentu.*“
- „*Právo obracet se na evropského ombudsmana.*“⁴

1.1.2 Občané třetích zemí

Občané třetích zemí jsou charakterističtí tím, že nemají občanství ČR ani občanství EU a ani občanství žádného ze států Evropského hospodářského prostoru. K Evropskému hospodářskému prostoru můžeme řadit země jako Lichtenštejnsko, Norsko, Island a Švýcarsko. Jedná se tedy o osoby, které nejsou občany žádného státu EU. Avšak ne všichni cizinci, kteří nemají státní občanství členského státu EU, se řadí do skupiny cizinců ze třetích zemí. Někteří cizinci, kteří mají občanství třetích zemí, jsou totiž rodinnými příslušníky občanů EU a cizinecké právo je řadí k občanům EU. Jedná se o země, kterými jsou Ukrajina, USA či Turecko.⁵

1.1.3 Azylantí

Hlavním cílem institutu azylu je ochránit cizince před pronásledováním státními orgány, a to založené na nejrůznějších důvodech. To, komu je přiznán statut azylanta, si každý stát určuje sám. Jedná se o velmi starou instituci, co se týče přiznání statutu azylanta, která byla známá již v období Antiky a Středověku. Oproti tomu institut uprchlictví je mnohem mladší a k jeho prvním zmínkám dochází ne o víc jak století zpět. V dnešní době institut azylu/uprchlictví uplatňuje 144 států světa, a to především v podobě ústavních zákonů. V České republice se jej můžeme spatřit v listině základních práv a svobod v čl. 43.⁶

1.2 Migrace a migrant

Pod termínem migrace si můžeme představit přesun jednotlivců, anebo celých skupin v prostoru. Z této definice můžeme konstatovat, že migrantem je každá osoba, která žije mimo stát původu déle než jeden rok.⁷

⁴ Informační portál zaměřený na začleňování žáků cizinců do českého vzdělávacího systému: *Základní terminologie cizinců v ČR*[online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

⁵ Informační portál zaměřený na začleňování žáků cizinců do českého vzdělávacího systému: *Základní terminologie cizinců v ČR*[online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

⁶ MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA. *Nečitelní cizinci*. 1. vyd. Praha: Tercie, spol. s.r.o., 2003. ISBN 80-239-1137-6.

⁷ MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA. *Nečitelní cizinci*. 1. vyd. Praha: Tercie, spol. s.r.o., 2003. ISBN 80-

Dle terminologického slovníku internetových stránek Ministerstva vnitra České republiky definice zní jako: „*Přesun jednotlivců i skupin v prostoru, který je spolu s porodností a úmrtností klíčovým prvkem v procesu populačního vývoje a výrazně ovlivňuje společenské a kulturní změny obyvatel na všech úrovních. S ekonomickým rozvojem se intenzita migrace neustále zvyšuje.*“⁸

1.3 Emigrace a emigrant

Emigrací rozumíme proces, při kterém obyvatelé opouštějí své domovské státy a snaží se usídlit ve státech zahraničních. Jedná se tedy o změnu míst pobytu, a to ve směru ze svého domovského místa do místa v zahraničí. Z toho plyne, že emigrantem je osoba, která opouští své domovské místo se záměrem usídlit se v zahraničním státě.⁹

Internetové stránky Ministerstva vnitra České republiky uvádějí, že emigrace je: „*změna místa pobytu směrem z území domovského státu. Emigrace je procesem, při němž obyvatelé opouštějí své domovské státy s cílem usídlit se v zahraničí.*“ Emigrantem je poté dle slovníku: „*osoba, opouštějící území svého domovského státu s cílem usídlit se v zahraničí.*“¹⁰

1.4 Imigrace a imigrant

Terminologický slovník definuje imigraci jako: „*změnu místa pobytu směrem na území jiného než domovského státu. Imigrace je procesem, při němž se na území státu usídlují cizinci.*“¹¹

Na základě toho uvádí, že imigrant je: „*cizinec, přicházející do země za účelem pobytu dlouhodobějšího charakteru.*“¹²

239-1137-6, s.81.

⁸ Ministerstvo vnitra České republiky: *Terminologický slovník* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

⁹ MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA. *Nečitelní cizinci*. 1. vyd. Praha: Tercie, spol. s.r.o., 2003. ISBN 80-239-1137-6.

¹⁰ Ministerstvo vnitra České republiky: *Terminologický slovník* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

¹¹ Ministerstvo vnitra České republiky: *Terminologický slovník* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

¹² Ministerstvo vnitra České republiky: *Terminologický slovník* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

1.5 Azyl a azylant

Azylantem charakterizujeme osoby cizince, kterým byl udělen azyl. Jedná se však o dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.¹³

Azylem se rozumí: „*ochranný pobyt, který stát poskytuje státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti v souvislosti s jejím pronásledováním zpravidla z důvodu politických.*“ Takto definici popisuje terminologický slovník internetových stránek Ministerstva vnitra České republiky. Rovněž také definuje azylanta, jako: „*cizince, kterému byl udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.*“¹⁴

1.6 Uprchlík

Označení uprchlík se využívá u osob, které se nachází mimo svou oblast a mají oprávněné obavy z pronásledování. To může být z několika důvodů. Jednak se může jednat o pronásledování z důvodů rasových, náboženských, národnostních, ale také z důvodu příslušnosti k určité společenské vrstvě.¹⁵

1.7 Migrace a EU

Každý evropský stát má odlišné přístupy k řízení mezinárodní migrace. To bylo již v minulosti zapříčiněno odlišností migračních proudů, společenských podmínek či politických kultur a jejich tradic. Společná kontrola hranic patří k rozvinutým oblastem spolupráce na úrovni EU, jako také sjednocování azylového systému či povolení k trvalému pobytu. V období posledních let vzniká také velké úsilí v oblasti pracovní migrace či kooperaci s tzv. třetími zeměmi, a to za účelem vzniku lepšího propojení migrace a rozvoje.¹⁶

¹³ MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA. *Nečitelní cizinci*. 1. vyd. Praha: Tercie, spol. s.r.o., 2003. ISBN 80-239-1137-6.

¹⁴ Ministerstvo vnitra České republiky: *Terminologický slovník* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

¹⁵ MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA. *Nečitelní cizinci*. 1. vyd. Praha: Tercie, spol. s.r.o., 2003. ISBN 80-239-1137-6.

¹⁶ *Migraceonline.cz: Portal pro kritickou diskuzi o Migraci v České republice a v zemích střední a východní Evropy* [online]. [cit. 2015-06-01]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/temata/migrace-a-eu>

1.8 Migrace v zemích střední a východní Evropy

- **Maďarsko**

V této zemi i na základě zhoršující se ekonomické situace celkový počet migrantů dlouhodobě stoupá. Roste však také počet Maďarů, kteří za prací vyjíždějí do zahraničí. Stále však nebyly vydány koncepční dokumenty, které definují politiku v oblasti migrace a integrace. Díky novelizovanému cizineckému zákonu vznikl zvýhodněný proces neutralizace pro cizince maďarského původu. Díky němu vznikl v roce 2011 prudký nárůst udělených občanství pro tyto migranty.¹⁷

- **Německo**

Během poslední doby dochází k nárůstu počtu migrantů o 20%. Mezi nejčastější imigranty, kteří do Německa přichází, jsou osoby z Turecka, Itálie, Polska, Srbska a Řecka. K hlavním důvodům příchodu migrantů patří sloučení rodiny, etnického původu či jako žadatele o azyl. Tyto důvody plynou především z omezení vstupu na pracovní trh. Základem legislativy je Imigrační zákon a jeho součástí je Zákon o pobytu. Ten upravuje vstup, pobyt a zaměstnávání občanů třetích zemí. V Německu také existuje Azylový zákon, díky kterému se získává azyl a uznání uprchlického statutu.¹⁸

- **Polsko**

Polsko je vnímáno hlavně jako země emigrační, i přes to, že počet osob, kteří z Polska odcházejí, klesá. Zákon upravující legalizaci pobytu cizinců byl vydán v roce 2011 Národním shromážděním. Nový zákon o polském státním občanství byl přijat v roce 2009 a v roce 2012 byl přijat první komplexní dokument o migrační politice.¹⁹

- **Rakousko**

V této zemi dochází v posledních letech v nárůstu počtu imigrantů. Počet se zvýšil o 40% během období 2011-2012. Mezi nejčastější imigranty patří lidé z Německa, Srbska, Černé hory, Kosova a Turecka. Hlavními důvody příchodu jsou rodinné důvody, práce nebo důvody humanitární. Legislativa je tvořena souborem cizineckých zákonů, které byly přijaty v roce 2005. V roce 2011 byl přijat Azylový zákon a Zákon o usazování a pobytu. V nynější

¹⁷ *Migraceonline.cz: Portal pro kritickou diskuzi o Migraci v České republice a v zemích střední a východní Evropy* [online]. [cit. 2015-06-01]. Dostupné z: <http://migraceonline.cz/cz/zeme/hungary>

¹⁸ *Migraceonline.cz: Portal pro kritickou diskuzi o Migraci v České republice a v zemích střední a východní Evropy* [online]. [cit. 2015-06-01]. Dostupné z: <http://migraceonline.cz/cz/zeme/germany>

¹⁹ *Migraceonline.cz: Portal pro kritickou diskuzi o Migraci v České republice a v zemích střední a východní Evropy* [online]. [cit. 2015-06-01]. Dostupné z: <http://migraceonline.cz/cz/zeme/poland>

době Rakousko nemá jednotný imigrační úřad. V roce 2011 byl schválen Národní akční plán pro integraci, který je založen na pomoci při osvojování si znalosti němčiny.²⁰

- **Slovensko**

Po vstupu Slovenska do Evropské unie roku 2004 se počet imigrantů postupně zvyšoval. Avšak na základě ekonomické krize došlo k tendenci zpomalení. K většině migrantů patří lidé přicházející z České republiky, Maďarska a také Rumunska. Hlavními důvody jejich příchodu jsou pracovní důvody. Zákon o pobytu cizinců vstoupil v platnost roku 2012. Každoročně jsou také vydávány souhrnné zprávy o plnění opatření z ní vyplývajících na základě přijaté Koncepce integrace cizinců ve Slovenské republice, která byla přijata v roce 2009.²¹

- **Slovinsko**

Slovinsko řadíme k zemím imigračním. Mezi nejpočetnější skupinu migrantů patří lidé ze států bývalé Jugoslávie. Příčinou příchodu do této země se stala především pracovní migrace, převažovala hlavně krátkodobá pracovní migrace. Po nástupu ekonomické krize byly zpřísněny přístupy migrantů na trh práce. Hlavním cílem Nařízení o integraci cizinců, které bylo přijato v roce 2008, je systematické podporování integrace migrantů.²²

- **Velká Británie**

K hlavním cílovým destinacím pro cizince ve Velké Británii patří především Londýn. Během současné doby je nárůst imigrantů v Londýně větší než například v New Yorku či Los Angeles. Většina volných pracovních míst se nachází na jihu Británie a z tohoto důvodu se směr migračního pohybu stáčí do této oblasti. Nejčastějšími imigranty, kteří sem přicházejí, jsou především z prosperujících zemí, mezi které patří občané Německa a Francie. Nárůst imigrantů v Londýně dále způsobuje také více dětí se špatnou úrovní angličtiny. To se odvíjí i na jejich prospěchu, který je horší, než u rodilých Britů. Na základě toho, je i ztížená práce pedagogů, kteří zde působí.²³

²⁰ *Migraceonline.cz: Portal pro kritickou diskuzi o Migraci v České republice a v zemích střední a východní Evropy* [online]. [cit. 2015-06-01]. Dostupné z: <http://migraceonline.cz/cz/zeme/austria>

²¹ *Migraceonline.cz: Portal pro kritickou diskuzi o Migraci v České republice a v zemích střední a východní Evropy* [online]. [cit. 2015-06-01]. Dostupné z: <http://migraceonline.cz/cz/zeme/slovakia>

²² *Migraceonline.cz: Portal pro kritickou diskuzi o Migraci v České republice a v zemích střední a východní Evropy* [online]. [cit. 2015-06-01]. Dostupné z: <http://migraceonline.cz/cz/zeme/slovenia>

²³ *Migraceonline.cz: Portál pro kritickou diskuzi o migraci v České republice a v zemích střední a východní Evropy* [online]. [cit. 2015-06-02]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/migracni-trendy-v-londyne>

Velká Británie vycházela po desetiletí z idejí multikulturalismu. Hlavním cílem britské politiky nebylo zaměření se na zajištění včlenění nově příchozích migrantů do společnosti, ale na to, jak jim zajistit rovný přístup k různým skupinám či jednotlivcům. Jedná se o tzv. race relation model. V roce 1976 byly uzákoněny principy antidiskriminace a rovných příležitostí a v roce 2010 vznikl tzv. Equality Act. Ten můžeme přeložit jako zákon o rovnosti a Strategie rovnosti a sociální mobility. Za poslední desetiletí zatím nebyla vytvořena žádná ucelená koncepce integrace migrantů, až na výjimku jediné skupiny migrantů, kterými jsou azylanti. Ta byla vytvořena až v roce 2000 a v roce 2005 byla rozšířena.²⁴

1.9 Právní předpisy úzce spjaté s problematikou cizinců

V této kapitole se zaměříme na stránku právních předpisů. Jsou zde zmíněné jednak české právní předpisy, ale také mezinárodní právní předpisy.

1.9.1 Mezinárodní právní předpisy

- Ženevská úmluva o právním postavení uprchlíků

Jedná se o omluvu, která patří ve své míře k nejdůležitějším dokumentům uprchlického práva, která byla přijata dne 28. července 1951. Cílem této úmluvy je vzájemné zavazování států mezi sebou z důvodu, aby práva, která jsou deklarována úmluvou, následně zabezpečovala svými zákony, a to ve vnitrostátní podobě. Toto platí i pro další nelegislativní prostředky.²⁵

- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech byl přijat OSN 16.12.1966. Pakt „převádí nezávaznou Všeobecnou deklaraci lidských práv do formy závazné mezinárodní smlouvy. Zavazuje státy, aby v ní obsažená práva zabezpečily svými vnitrostátními zákony a případně i dalšími nelegislativními prostředky. V České republice byl tento pakt jakožto smlouva o lidských právech bezprostředně závazný na základě článku 10 Ústavy České republiky a i dnes by měl mít přednost před zákonem.“²⁶

²⁴ Interkulturní práce: Velká Británie [online]. [cit. 2015-06-02]. Dostupné z:

<http://interkulturniprace.cz/oplzz/interkulturni-mediace/zahranici/velka-britanie/>

²⁵ MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA. *Nečitelní cizinci*. 1. vyd. Praha: Tercie, spol. s.r.o., 2003. ISBN 80-239-1137-6, s. 84.

²⁶ MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA. *Nečitelní cizinci*. 1. vyd. Praha: Tercie, spol. s.r.o., 2003. ISBN 80-239-1137-6, s. 84.

- Deklarace práv osob patřících k národnostním nebo etnickým, náboženským a jazykovým menšinám.

Původně právně nezávazná deklarace OSN z 18.12.1992 zavazuje adresáty morálně a na základě toho ovlivňuje chování státu. „*Deklarace zakazuje diskriminaci příslušníků menšin a na druhou stranu ukládá státu, aby podporovaly sebeuvědomovací proces menšin, vytvořily podmínky pro rozvoj jejich kultury a výuku jejich jazyka a nebránily menšinám v kontaktu s dalšími příslušníky jejich skupin v zahraničí.*“²⁷

1.9.2 České právní předpisy

- Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky

Tento zákon nabyl účinnosti dne 1.1.2014 a na základě toho byl zrušen zákon č. 40/2003 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky. Díky platnosti tohoto nového zákona došlo hlavně ke změnám počtu státního občanství. Starý zákon povoloval pouze princip jediného státního občanství. Nyní je možné mít dvojí či vícere státní občanství. Tento zákon také obsahuje nové právní úpravy spjaté s nabytím státního občanství České republiky narozením, nabytím státního občanství České republiky určením otcovství, nabytím státního občanství České republiky osvojením, nabytím státního občanství České republiky nalezením na území České republiky. Dále také nabytím státního občanství České republiky v souvislosti se svěřením do ústavní, pěstounské nebo jiné formy náhradní péče, udělením státního občanství České republiky, zvláštními způsoby udělování státního občanství České republiky, nabytím státního občanství České republiky prohlášením, nabytím státního občanství České republiky některými slovenskými státními občany, pozbytím státního občanství České republiky, prokazováním státního občanství České republiky a také tento zákon zmiňuje změny zákona o správních poplatcích.²⁸

²⁷ MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA. *Nečitelní cizinci*. 1. vyd. Praha: Tercie, spol. s.r.o., 2003. ISBN 80-239-1137-6, s.84.

²⁸ Ministerstvo vnitra České republiky: *Infomace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>

- Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů

V tomto zákoně je cizinec uváděn jako fyzická osoba, která není státním občanem České republiky. Vztahován je především na azylanty a také na osoby, které o azyl zažádaly. Dále také upravuje finanční prostředky, které vyžaduje od cizinců žijících na území České republiky. Zákon se věnuje i cestovním dokladům, cestovním průkazům totožnosti, umožňuje správní vyhoštění. Tento zákon se zaměřuje i na rozdělování kompetencí v rámci státní správy. K té řadíme cizineckou policii, pohraniční policii a ministerstvo zahraničí.²⁹

- Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění zákona č.2/2002 Sb.

Obsahem tohoto zákona je úprava komplexně právního postavení cizinců, kteří v České republice požádali o azyl, nebo jim byl azyl udělen. Jedná se především o vstup a pobyt na území České republiky, práva a povinnosti osob s tímto statutem, řízení o udělení azylu, státní integrační program a přijímací, pobytová a azylová integrační střediska.³⁰

1.10 Druhy pobytových statutů v České republice

Tato kapitola nám přiblíží druhy pobytových statutů v České republice. V rámci legislativy je řeší zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Dostupný je na internetových stránkách Ministerstva vnitra. V České republice existují následující druhy pobytu. Jedná se o vízum k pobytu do 90 dnů (krátkodobé), vízum k pobytu nad 90 dnů (dlouhodobé), dlouhodobý pobyt, zaměstnanecká karta, zelená karta, modrá karta a trvalý pobyt.

1.10.1 Vízum k pobytu do 90 dnů (krátkodobé)

Vízum k pobytu do 90 dnů je platné pro jeden nebo několik vstupů k pobytu v schengenském prostoru, a to po dobu v nich vyznačenou. Někdy se můžeme také setkat s názvy jako krátkodobá, krátká, schengenská či jednotná víza. Jak už z názvu vyplývá, pobyt

²⁹ MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA. *Nečitelní cizinci*. 1. vyd. Praha: Tercie, spol. s.r.o., 2003. ISBN 80-239-1137-6, s. 83.

³⁰ MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA. *Nečitelní cizinci*. 1. vyd. Praha: Tercie, spol. s.r.o., 2003. ISBN 80-239-1137-6, s.83.

na území schengenského prostoru nesmí přesáhnout 90 dnů během každých 180 dnů. Víza uděluje Ministerstvo zahraničních věcí ČR.³¹

1.10.2 Vízum k pobytu nad 90 dnů (dlouhodobé)

Žádost o tento typ víza se podává na zastupitelském úřadě České republiky. Hlavním účelem tohoto víza je pobyt na území delší než 3 měsíce. Využívá se za účelem studia, zaměstnání, podnikání, sloučení rodiny. Dále také za účel pozvání či za účelem kulturním. Žádost se podává na vyplněném formuláři s předložením originálů všech zákonem stanovených náležitostí.^{32_33}

1.10.3 Dlouhodobý pobyt

Každý cizinec, který pobývá na území na vízum nad 90 dnů, je oprávněn podat žádost o povolení k dlouhodobému pobytu na pracovišti Ministerstva vnitra České republiky. Dále ho také podává ten, který hodlá na území přechodně pobývat po dobu delší než 6 měsíců a trvá-li zároveň stejný účel pobytu. Obecným pravidlem je podat žádost o povolení k dlouhodobému pobytu nejdříve 90 a nejpozději 14 dnů před uplynutím platnosti víza k pobytu nad 90 dnů.³⁴

1.10.4 Zaměstnanecká karta

Jedná se o nový druh povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR. Důvodem udělení tohoto povolení je zaměstnání cizince na území ČR. Tento pobyt je delší než tři měsíce. Každý cizinec, který má zaměstnaneckou kartu je oprávněn pobývat na území ČR a k tomu zároveň pracovat na takové pracovní pozici, na kterou byla zaměstnanecká karta vydána. Další možností je, že cizinec pracuje na takové pracovní pozici, na kterou byl udělen souhlas odboru azylové či migrační politiky Ministerstva vnitra České republiky. Hlavním účelem zaměstnanecké karty je nahrazení víza k pobytu nad 90 dnů z důvodu zaměstnání, povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání a zelenou kartou. Platnost této karty je nejdéle dva roky, avšak s možností opakovaného prodloužení platnosti. Určena je pro

³¹ Ministerstvo vnitra České republiky: *Občané třetích zemí* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vizum-k-pobytu-do-90-dnu-kratkodobe.aspx>

³² Ministerstvo vnitra České republiky: *Občané třetích zemí* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vizum-k-pobytu-nad-90-dnu-dlouhodobobe.aspx>

³³ ORGANIZACE PRO POMOC UPRCHLÍKŮM, o.s.: *Úskalí (ne)zaměstnanosti cizinců v České republice*. 1. vyd. Praha: 2011, s. 14.

³⁴ Ministerstvo vnitra České republiky: *Občané třetích zemí* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-dlouhodoboby-pobyt.aspx>

cizince ze všech států světa až na některé výjimky. Mezi ně patří občané členských států EU/EHP a Švýcarska. To také platí pro jejich rodinné příslušníky z řad občanů ostatních států, kteří patří mezi držitele pobytové karty rodinného příslušníka či občana EU/EHP a Švýcarska, anebo o vydání této karty požádali.³⁵

1.10.5 Zelená karta

Zelená karta platila do roku 2014. Od data 24.6.2014 již už není možné o zelenou kartu žádat a tento typ povolení byl nahrazen výše zmiňovanou zaměstnaneckou kartou.³⁶

1.10.6 Modrá karta

Tento druh povolení můžeme charakterizovat jako dlouhodobý pobyt, který je udělován za účelem vykonávání zaměstnání v České republice. Vždy vyžaduje od pracovníků vysokou kvalifikaci. Modrá karta slouží k oprávnění cizince jak k jeho pobytu, tak i k výkonu zaměstnání. Díky tomu cizinec nepotřebuje jiné pracovní povolení. Vysoká kvalifikovanost je charakterizována jako řádně ukončené buď vysokoškolské, nebo vyšší odborné vzdělání, jehož délka byla alespoň 3 roky.³⁷

1.10.7 Trvalý pobyt

O trvalý pobyt může zažádat cizinec po 5 letech nepřetržitého pobytu na území České republiky. Jednou polovinou se započítávají dále uvedené náležitosti. Jedná se o pobyt za účelem studia a také doba, během které bylo vedeno řízení o udělení mezinárodní ochrany. Na základě toho došlo k rozhodnutí o udělení azylu či doplňkové ochrany. Na základě získání trvalého pobytu má cizinec stejné postavení jako občan České republiky. Žádost o povolení k trvalému pobytu podává cizinec, který splňuje veškeré podmínky s tím související. Žádost se podává na pracovištích Ministerstva vnitra, a to dle nahlášeného místa pobytu a nutná je osobní účast. Doba na vyřízení žádosti je 60 dnů.

K získání trvalého pobytu je také nutností doložit doklad o požadované znalosti českého jazyka. Jedná se o zkoušku z českého jazyka v požadované splnění úrovně A1.³⁸

³⁵ *Ministerstvo vnitra České republiky: Občané třetích zemí* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zamestnanecka-karta.aspx>

³⁶ *Ministerstvo vnitra České republiky: Občané třetích zemí* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zelene-karty.aspx>

³⁷ *Ministerstvo vnitra České republiky: Občané třetích zemí* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/modra-karta.aspx>

³⁸ *Ministerstvo vnitra České republiky: Občané třetích zemí* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-trvaly-pobyt.aspx>

1.11 Organizace, instituce a úřady v České republice

Tato kapitola zmiňuje organizace zabývající se cizinci, uprchlíky, azylanty na území České republiky a vyjmenovává úřady a instituce v České republice spjaté s cizineckou problematikou.

1.11.1 Organizace zabývající se cizinci, uprchlíky, azylanty na území České republiky

V České republice existuje celá řada organizací, které mají za svou cílovou skupinu cizince, uprchlíky a azylanty, kteří pobývají na území České republiky. Jedná se především o tyto organizace:

- Centra na podporu integrace cizinců
- Most pro
- Centrum pro integraci cizinců
- Multikulturní centrum
- Sdružení pro integraci a migraci
- Sdružení občanů zabývajících se emigranty
- Poradna pro integraci
- Organizace pro pomoc uprchlíkům

1.11.2 Úřady a instituce v České republice související s cizineckou problematikou

Neměli bychom také zapomínat na další důležité instituce a úřady, které v cizinecké problematice zastupují také důležitou roli. Jedná o tyto níže zmiňované úřady a instituce:

- Ministerstvo vnitra České republiky – Odbor azylové a migrační politiky
- Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ministerstva vnitra České republiky
- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- Úřady práce České republiky
- Správa uprchlických zařízení
- Člověk v tísni
- Asociace uprchlíků v České republice
- Mezinárodní organizace pro migraci
- Správa služeb zaměstnanosti
- Rada vlády pro národnostní menšiny
- Evropská komise proti rasismu a intoleranci

2 Organizace v Pardubicích

V této kapitole se budeme zabývat dvěma organizacemi, které působí na území Pardubic pro cizince. Jedná se o Centrum na podporu integrace cizinců a druhou je Most pro, o.p.s.. Obě tyto organizace jsou v Pardubicích velice známé.

2.1 Centrum na podporu integrace cizinců

Zařízení, které nese název Centrum na podporu integrace cizinců, je jedním z hlavních míst, na které se cizinci mohou obrátit. Spadají pod Správu uprchlických zařízení, kterou provozuje Ministerstvo vnitra České republiky. V české republice se centra nacházejí v Karlovarském kraji, Libereckém kraji, Moravskoslezském kraji, Olomouckém kraji, Pardubickém kraji, Plzeňském kraji, Zlínském kraji a v kraji Vysočina. V pardubickém kraji má centrum sídlo v Pardubicích, v Pernerově ulici. Činnost centra byla zahájena 1. července 2009. Do té doby zde působila pouze nezisková organizace Most pro lidská práva, o.p.s. Vedoucí centra je paní Mgr. Ivona Baklíková. Centrum poskytuje cizincům poradenskou a informační činnost, právní poradenství, sociokulturní kurzy, kurzy českého jazyka, kurzy základní počítačové gramotnosti a také v centru nechybí internetové pracoviště a knihovna. Všechny služby, které Centrum na podporu integrace cizinců poskytuje, jsou zdarma. Mohou je využít všichni cizinci, kteří mají současně platný trvalý nebo dlouhodobý pobyt a pocházejí z nečlenských zemí EU, nebo-li tzv. „třetí země“.³⁹

2.1.1 Sociální služby

V Centru na podporu integrace cizinců jsou rovněž poskytovány sociální služby klientům, jako tomu bývá i v jiných zařízeních. Toto zařízení se především zaměřuje na poskytování odborného sociálního poradenství a na terénní programy. Hlavním posláním je zvyšování schopností, dovedností a znalostí cizinců, které přispívají k jejich samostatnosti, soběstačnosti a usnadňují jim orientaci v české společnosti.

Sociální služby jsou určený především pro cizince z tzv. třetích zemí, kterými jsou země mimo Evropskou unii. Cizinci však musí mít přiznaný buď dlouhodobý, nebo trvalý pobyt na území České republiky.⁴⁰

³⁹ *Centra na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/Onas/InformaceOProjektu.aspx>

⁴⁰ *Centra na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/Onas/InformaceOProjektu.aspx>

2.1.2 Odborné sociální poradenství

Tato služba pomáhá klientům zajistit pomoc při orientaci v právním systému ČR, dále se snaží zvýšit právní podvědomí cizinců a poskytuje profesní poradenství. Radí rodinám s dětmi při výběru vhodné školy. Pomáhá i v oblasti odborného sociálního poradenství zabývajícím se vyhledáváním vhodného kurzu českého jazyka, poskytuje pomoc při vyplňování formulářů pro úřady, podává informace o nabídce volnočasových aktivit a také klienty informuje o sociálních dávkách v ČR. Realizace poskytování sociálních služeb je založena na základě zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.⁴¹

2.1.3 Terénní programy

Tato služba zprostředkovává spolupráci v přirozeném prostředí, kterým je např. okolí bydliště, zaměstnání, školy či oblíbeného místa. Dále zajišťuje asistenci nebo doprovod v případě potřeby. Tím může být jednání na úřadech, ale i u lékaře. Zaměřuje se na pomoc při uplatňování práv a zájmů a posílení orientace v českém právu.⁴²

2.1.4 Zásady práce centra

Centrum na podporu integrace cizinců se při práci s klienty řídí několika zásadami. Služby sociálního poradenství a terénních programů jsou klientům poskytovány zdarma. Zaměstnanci centra přistupují ke klientům individuálně, a to v maximální míře. Cílem je vyřešení problémů, se kterým klient přichází. Díky spolupráci se tak posiluje klientova samostatnost. Pracovníci centra respektují klientovi názory a rozhodnutí, pokud nejsou v rozporu s platnými zákony ČR. Během řešení problémů v rámci služeb centra se ke klientovi přistupuje diskrétně s ohledem na jeho soukromí. Důležitým bodem je ochrana osobních údajů, které jsou plně dodržovány a chráněny. Bez souhlasu klienta nejsou poskytovány žádným třetím osobám. Pokud klient chce, může služby centra využívat anonymně. Služby využívají klienti dobrovolně a mohou je kdykoli ukončit. Když provedeme celkové shrnutí, můžeme vymezit následující zásady, kterými se Centrum na podporu integrace cizinců řídí. Jedná se o:

- bezplatnost
- individuální přístup

⁴¹ *Centra na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/PoskytovaneSluzby/PoradenskaAInformacniCinnost.aspx>

⁴² *Centra na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: http://www.integracnicentra.cz/KeStazeni/Letaky/letak_pardubice_CZE.pdf

- spolupráce
- rovnost a respekt
- diskrétnost
- bezpečí
- svoboda⁴³

2.1.5 Spolupráce mezi sociálním pracovníkem a klientem

Klienti mají možnost sami kontaktovat sociálního pracovníka Centra na podporu integrace cizinců příslušného regionu. Kontakt však může být zprostředkován i pomocí třetí osoby, kterou může být například terénní pracovník, tlumočnický nebo další instituce. První setkání klienta a sociálního pracovníka začíná krátkým rozhovorem, při kterém si klient ujasní, co od služby očekává, jaký má problém anebo co by chtěl změnit. Pokud požadavky klienta budou v souladu s aktivitami centra, tak se klientovi založí tzv. Karta klienta. Pokud se klient rozhodne, že nebude chtít své osobní údaje v centru poskytnout, je i možnost službu poskytovat anonymně. Klient si se sociálním pracovníkem stanoví na začátku spolupráce cíl, kterého chce klient dosáhnout, specifikuje, kdy a jak bude cíle dosaženo. Ve chvíli, kdy klient stanoví konkrétní požadavek na sociální intervenci, je uzavřena buď ústní, nebo písemná smlouva o poskytování sociální služby. Klient je také detailně seznámen s pravidly poskytování sociální služby a bude upozorněn na dodržení zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů poskytovatelem služby.⁴⁴

2.1.6 Základní práva klienta

Každý klient tohoto zařízení má určitá práva, kterými se pracovníci centra řídí. Jedná se především o tato práva klienta:

- Právo na osobní svobodu a svobodu pohybu.
- Právo na ochranu soukromí.
- Právo rovného přístupu a ochrany před diskriminací.
- Právo na svobodu názoru, vyznání a příslušnost.
- Právo na důstojné zacházení.
- Právo na svobodné rozhodování a vlastní volbu.
- Právo odmítnutí služby.

⁴³ *Centra na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: http://www.integracnicentra.cz/KeStazeni/Letaky/letak_pardubice_CZE.pdf

⁴⁴ *Centra na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: http://www.integracnicentra.cz/KeStazeni/Letaky/letak_pardubice_CZE.pdf

- Právo na anonymitu.
- Právo stěžovat si.
- Právo kdykoliv ukončit službu.
- Právo na volbu dostupných zdrojů.
- Právo na bezpečí.
- Právo na poskytování služby ve sjednaném rozsahu a požadované kvalitě.
- Právo na informace v souvislosti s poskytovanou službou.⁴⁵

2.1.7 Odmítnutí poskytnutí služby

Poskytnutí sociální služby může být klientům i odmítnuto z těchto důvodů. Centrum neposkytuje sociální službu, o kterou klient žádá, nebo dotyčný nepatří do cílové skupiny, pro kterou je služba určena. Pokud klient jeví známky intoxikace alkoholem, omamnými látkami či se chová agresivně a ohrožuje pracovníky či prostory centra, je mu poskytnutí služby rovněž odmítnuto.⁴⁶

- **Poradenská a informační činnost**

Zde se poskytuje poradenství v oblastech, které se týkají náležitostí pro pobyt, sociální pomoci a dávek, zdravotní péče a zdravotního pojištění. Dále sem také spadá poradenství v oblasti vzdělávání a školství a řešení životních událostí. Mezi ně řadíme například narození dítěte, svatbu anebo úmrtí blízké osoby.⁴⁷

- **Právní poradenství**

Právní poradenství je poskytováno v centru v určených hodinách za přítomnosti právníka. S ním klienti mohou konzultovat zejména pobytovou a vízovou problematiku a také pracovně - právní vztahy.⁴⁸

- **Sociokulturní kurzy**

Během těchto kurzů klient získá základní informace o České republice a to především o sociálním, zdravotním a vzdělávacím systému. Hlavním cílem je naučit klienta lépe

⁴⁵ *Centra na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: http://www.integracnicentra.cz/KeStazeni/Letaky/letak_pardubice_CZE.pdf

⁴⁶ *Centra na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: http://www.integracnicentra.cz/KeStazeni/Letaky/letak_pardubice_CZE.pdf

⁴⁷ *Centra na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: http://www.integracnicentra.cz/KeStazeni/Letaky/letak_pardubice_CZE.pdf

⁴⁸ *Centra na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: http://www.integracnicentra.cz/KeStazeni/Letaky/letak_pardubice_CZE.pdf

komunikovat s úřady a zaměstnavateli. Kurzy probíhají na základě jednoduchých příkladů a modelových situací, při kterých si klient nacvičí, jak má správně reagovat v každodenních situacích. Mezi hlavní činnosti patří například nakupování, cestování, komunikace s místními lidmi a také objednávání jídla v restauracích.⁴⁹

- ***Kurzy českého jazyka***

Kurzy českého jazyka tvoří tři úrovně, a to základní, intenzivní a specializované. Základní kurzy českého jazyka jsou určeny pro klienty, kteří mají minimální znalosti českého jazyka, nebo vůbec žádné znalosti. Hlavním cílem tohoto kurzu je naučit klienta lépe se dorozumět v základních situacích, jako je návštěva u lékaře, na úřadě nebo obchodě. Tento kurz je možné navštívit i jednorázově.

Intenzivní kurzy českého jazyka jsou určeny pro klienty, kteří už mají pokročilejší znalosti českého jazyka. Zde na sebe jednotlivé lekce navazují, a proto je důležité docházet na hodiny výuky pravidelně. Na základě tohoto kurzu bude klient lépe a snadněji komunikovat ve složitějších situacích. Jako příklad zde můžeme uvést například pracovní pohovor.

Specializovanými kurzy českého jazyka se rozumí především ty, které jsou určené pro děti, žáky, studenty či rodiče s dětmi. Při individuální potě dochází ke snazšímu začlenění se do školního prostředí a také mezi své vrstevníky. K dalším kurzům patří i kurzy ke zlepšení jazykových kompetencí nezaměstnaných nebo také jazykové kurzy obchodní komunikace.⁵⁰

- ***Internetové pracoviště a knihovna***

V centru se nachází knihovna, ve které jsou přítomny počítače s možností využití bezplatného přístupu k internetu. Dále zde klienti mohou v knihovně nalézt různé druhy novin, časopisů, ale i knih, a to v různých jazycích. Vyskytují se zde převážně v anglickém, francouzském, ruském, ukrajinském, vietnamském a čínském jazyce. Díky těmto materiálům klienti mohou získat rychlý přístup k aktuálním informacím.⁵¹

- ***Kurzy základní počítačové gramotnosti***

Díky těmto kurzům si klienti mohou osvojit základy ovládání počítače a získat nové znalosti například v používání internetu a elektronické pošty. Kurzy probíhají formou

⁴⁹ Centra na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: http://www.integracnicentra.cz/KeStazeni/Letaky/letak_pardubice_CZE.pdf

⁵⁰ Centra na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/PoskytovaneSluzby/KurzyCeskehoJazyka.aspx>

⁵¹ Centra na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/PoskytovaneSluzby/InternetovePracovisteAKnihovna.aspx>

praktických cvičení. Hlavním cílem je zdokonalit své počítačové dovednosti a tím zvýšit své uplatnění na trhu práce.⁵²

- **Komunitní tlumočníci**

Od roku 2013 vznikla nová aktivita, jejímž cílem je zapojit členy cizineckých komunit do integračních aktivit Centra na podporu integrace cizinců. Tito zástupci se mohou zapojit do příprav a propagací jednak sociokulturních kurzů, ale také kulturních a společenských akcí, které jsou zaměřené na majoritní společnost. Díky tomu se podílejí na zajištění tlumočení nebo asistenčních služeb pro cizince.⁵³

2.1.8 Akce sloužící ke vzájemnému setkávání majority s cizinci

Centrum na podporu integrace cizinců také realizuje různé projekty. Pořádají různé druhy akcí, které jsou založené na vzájemném setkávání a přibližování kultur majority s cizinci. Tyto akce plní podle mého názoru svůj účel a mají smysl. K nejvýznamnější akci centra patří Multikulturní týden, který je každoročně realizován v období měsíce května. I já jsem se Multikulturního týdne v minulých letech zúčastnila. Mým posláním na Multikulturním týdnu bylo především práce organizátora na několika akcích a na Multikulturním jarmarku také jako zdravotníka. Cílem tohoto týdne bylo seznámení majoritní společnosti s cizinci, kteří žijí v Pardubicích. Dalším cílem bylo také, aby majoritní společnost poznala jednotlivé kultury. Sama jsem velice ráda, že jsem se tohoto týdne aktivně účastnila a mohla tak poznat některé osoby osobně z minoritní společnosti, které žijí na území Pardubic. Tento týden byl pro mne opravdu přínosný. Mohu to konstatovat jak z pohledu svého, tak i ostatních pozorovatelů, kteří se některých dnů osobně zúčastnili a byli z nich nadšeni. V další části bych ráda zmínila akce, které mne nejvíce oslovily, byly z mého pohledu nejvíce vydařené a během Multikulturního týdne 2014 mě nejvíce zaujaly.

- **Slavnostní zahájení Multikulturního týdne**

Jako každý rok toto slavnostní zahájení probíhalo v Hronovické ulici v Pardubicích. Ve spolupráci s Europe Direct, v jehož zastoupení s paní Ing. Lenkou Jehličkovou a vedoucí Centra na podporu integrace cizinců paní Mgr. Ivonou Baklíkovou, byla mým úkolem na

⁵² *Centra na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: http://www.integracnicentra.cz/KeStazeni/Letaky/letak_pardubice_CZE.pdf

⁵³ *Centra na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/Onas/InformaceOProjektu.aspx>

tomto večeru příprava prostor pro nastávající akci. Rovněž jsme připravovali úsek s propagačními materiály, které tvořily Multikulturní noviny, letáčky s programem nastávajícího týdne a všemi různými propagačními materiály centra na podporu integrace cizinců. Cílem tohoto propagačního stánku bylo seznámení návštěvníků s poskytovanými službami centra.

Hlavní náplní večera byl hudebně-taneční program v zastoupení několika českých i zahraničních interpretů. Během toho večera proběhla dražba originálních děl, které jsem se také účastnila. Výdělek poté putoval ku prospěchu humanitární organizace Člověk v tísni, konkrétně na projekt, který nesl název „Skutečný dárek“.

- **Latinsko-americký den**

Tento den byl zaměřen na latinskou ameriku a probíhal v prostorách baru Mundo, který se nachází blízko Pernštýnského náměstí. Začátek byl zaměřen na dětský program, při kterém si děti, za pomoci organizátorů, vyráběly své výtvary, tzv. Mexickou Piñátu. Poté následovaly ukázky tradičních mexických pokrmů. Nechyběla zde i prezentace států, jako jsou Peru, Španělsko, Kolumbie a Panamy Španělska. Tyto prezentace byly přednášeny přímo cizinci z výše zmiňovaných zemí. Večer byl zakončen ukázkou kolumbijských a latinsko-amerických tanců a vystoupením kapely Mundo. Hlavní zpěvák této skupiny je Mexičan a majitel zmíněného baru Mundo, ve kterém se akce odehrávala.

- **Multikulturní jarmark**

Zakončení Multikulturního týdne pro rok 2014 se odehrávalo přímo na Pernštýnském náměstí, kde bylo plno stánků s ochutnávkami cizokrajných kuchyní. Každý stánek měl své zástupce z dotyčných zemí. Jako doprovodný program bylo několik vystoupení zahraničních interpretů jak už po hudební, tak po taneční stránce.

2.2 Most pro, o.p.s.

Organizace s názvem Most pro o.p.s. sídlí v centru Pardubic a rovněž slouží pro cizince, kteří se na něj mohou obrátit. Jedná se o poradnu pro cizince, která je registrovanou sociální službou od roku 2007 dle zákona 108/2006 Sb. zákona o sociálních službách. Cizincům poskytují odborné sociální poradenství, a to především pro cizince ze třetích zemí včetně občanů Evropské unie. Veškeré služby jsou cizincům poskytovány zdarma. Svým klientům poskytují služby níže zmiňované.

2.2.1 Ambulantní poradenství

Ambulantní poradenství je poskytováno klientům za přítomnosti sociálního pracovníka přímo v pobočkách organizace. Je však možné toto poradenství poskytnout i v dalších kontaktních místech v Pardubickém kraji. V rámci potřeby a předchozí domluvy lze poskytovat ambulantní poradenství s tlumočnickem.⁵⁴

2.2.2 Terénní poradenství

Tato forma poradenství je poskytována sociálním pracovníkem ve spolupráci s tlumočnickem i mimo pobočky organizace. Služba se poskytuje na území Pardubic a okolních obcí. Lze ji také poskytovat po předchozí domluvě také na jiných místech Pardubického kraje.⁵⁵

2.2.3 Videoporadenství

Prostřednictvím internetu a programu Skype je možno klientům poskytovat videoporadenství, které Most pro nabízí. Stačí se v programu Skype přihlásit na adrese VideoMOST.⁵⁶

2.2.4 Asistence

Asistenci poskytuje klientům sociální pracovník. Slouží především k jejich lepší orientaci. Jedná se o úřady, školy, návštěvy u lékaře, u zaměstnavatele nebo u pronajímatelů bytů a mnoho dalších situací.⁵⁷

2.2.5 Tlumočení

K lepší komunikaci cizinců poskytuje Most pro o.p.s. i služby tlumočnicků. Využívají se především při poskytování poradenství a asistence. Tlumočnickem je vždy rodilý mluvčí. Tlumočení probíhá v několika jazycích. Přítomni jsou zde rodilý mluvčí v bulharském, mongolském, polském, ruském a vietnamském jazyce.⁵⁸

⁵⁴ MOST PRO o.p.s.: *Poradna pro cizince Pardubice* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mostlp.eu/info-o-most-pro-o-p-s-informace-o-spolecnosti/>

⁵⁵ MOST PRO o.p.s.: *Poradna pro cizince Pardubice* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mostlp.eu/info-o-most-pro-o-p-s-informace-o-spolecnosti/>

⁵⁶ MOST PRO o.p.s.: *Poradna pro cizince Pardubice* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mostlp.eu/info-o-most-pro-o-p-s-informace-o-spolecnosti/>

⁵⁷ MOST PRO o.p.s.: *Poradna pro cizince Pardubice* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mostlp.eu/info-o-most-pro-o-p-s-informace-o-spolecnosti/>

⁵⁸ MOST PRO o.p.s.: *Poradna pro cizince Pardubice* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z:

2.2.6 Vzdělávací klub

Most pro o.p.s., svým klientům poskytuje tzv. vzdělávací klub. Jedná se o formu skupinového vzdělávání. Tato služba je určena pro děti cizinců z Pardubic a blízkého okolí a je realizována každé pondělí v čase od 13:30 do 17:00 hod. Vzdělávací klub vedou dvě lektorky, které mají dlouholeté zkušenosti právě s výukou cizinců. K hlavním cílům vzdělávacího klubu patří především: rozšiřovat jejich slovní zásobu hravou formou, vysvětlování gramatiky, vysvětlování výslovnosti slov, pomoc s vypracováním domácích úkolů, referátů a s další přípravou do školy. Nezapomíná se také na čtení českých knih. Důležitou činností je pomoc dětem cizinců, které mají nějakou formu poruch učení či pomoci s přípravou na přijímací zkoušky na střední školy. V rámci výuky neprobíhá pouze zaměření jenom na český jazyk a matematiku, ale jsou také vyučovány i další odborné předměty podle požadavků dítěte. Důležitý je i individuální přístup ke každému klientovi.⁵⁹

2.2.7 Individuální doučování

Pro klienty, kteří z důvodu velké vzdálenosti nemohou navštěvovat tento vzdělávací klub, funguje individuální doučování. Určeno je pro cizince z celého Pardubického kraje. Probíhá buď přímo na základních školách, a to ve spolupráci s třídním učitelem či předmětovým pedagogem nebo v prostorách organizace Most pro o.p.s. K hlavním cílům individuálního doučování je především zlepšovat vzdělávací výsledky dětí cizinců, protože jejich rodiče nejsou samy schopny kvalitně zajišťovat připravenost svých dětí. Dalším důvodem je neznalost českého jazyka, vzdělávacího systému na českých školách či školních vzdělávacích programů současné české školy, u rodičů cizinců. Jedním z cílů je podpora pedagogů, kteří řeší vzdělávání dětí cizinců ve svých třídách. Týká se to hlavně těch, kteří potřebují pomoci nad rámec vyučování. K hlavním činnostem pedagoga patří rozšiřovat slovní zásobu klientů, vysvětlování gramatiky českého jazyka, pomoc s přípravou na školní vyučování, především pomoc s vypracováním domácích úkolů či referátů. Mezi činnosti pedagoga také řadíme zprostředkování komunikace mezi rodinou a školou.⁶⁰

<http://www.mostlp.eu/info-o-most-pro-o-p-s-informace-o-spolecnosti/>

⁵⁹ MOST PRO o.p.s.: *Poradna pro cizince Pardubice* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mostlp.eu/multiklub-pod-mostem/vzdelavaci-klub/>

⁶⁰ MOST PRO o.p.s.: *Poradna pro cizince Pardubice* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mostlp.eu/multiklub-pod-mostem/individualni-doucovani/>

2.2.8 Volnočasové aktivity

Jedná se o aktivity, které jsou určeny pro děti cizinců z Pardubic a blízkého okolí. Realizovány jsou každé pondělí v čase od 13:30 do 17:30 hod. K hlavním cílům těchto volnočasových aktivit je usnadnění dětem cizinců jejich integraci do českého prostředí. K dalším cílům patří navázání nových přátelských vztahů, poznání českých tradic, svátků a zvyklostí, podpora komunikaci v českém jazyce v běžných denních životních situacích a získávání nových sociálních dovedností. Nechybí zde také nabízení smysluplného trávení volného času a to nejen ve školním roce, ale i v období prázdnin.

K hlavním volnočasovým aktivitám patří aktivity sportovní. Ty zahrnují návštěvu tělocvičny jedenkrát týdně a využívání sportovních areálů v Pardubicích a blízkém okolí. K těm patří například návštěva aquaparku nebo dopravního hřiště. Dalšími volnočasovými aktivitami jsou výlety do přírody, na hrady či zámky. Během roku také nechybí mikulášská a velikonoční besídka. Další volnočasovou aktivitu, kterou mohou děti cizinců využít, jsou třídní letní a zimní tábory v přírodě.⁶¹

2.2.9 Asistence ve školách

V současné době probíhá v Pardubicích pro děti cizinců asistence na pěti základních školách. Ta probíhá za přítomnosti asistenta, který žákovi pomáhá při výuce ve více ohledech. Žákovi předává informace, orientuje ho v probírané látce, vysvětluje mu neznámá slovíčka. Hlavním cílem je pomoc dítěti při integraci do školního prostředí. To je charakteristické především navázáním vztahů s vrstevníky, zapojení do aktivit ve třídě, zapojení do mimoškolních aktivit a také nechybí komunikace s učitelem. Na základě toho jsou i s dítětem cizince vedeny individuální hodiny, při kterých se asistent snaží s dítětem rozšiřovat slovní zásobu, osvojuje s ním písmo, snaží se mu vysvětlovat zásady porozumění psaného textu a také mu pomáhá při doučování látky z nižších ročníků. Asistent dále komunikuje s rodiči, které informuje o tom, jak škola funguje a jaké jsou jejich povinnosti ve vztahu ke škole. Navazuje také aktivní spolupráci s pedagogy.⁶²

⁶¹ MOST PRO o.p.s.: *Poradna pro cizince Pardubice* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mostlp.eu/multiklub-pod-mostem/volnocasove-aktivity/>

⁶² MOST PRO o.p.s.: *Poradna pro cizince Pardubice* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mostlp.eu/multiklub-pod-mostem/asistence-ve-skolach/>

3 Pojem vzdělávání

Ve třetí kapitole teoretické části této diplomové práce se budeme zabývat definicí zájmového vzdělávání, základní charakteristikou zájmového vzdělávání, formami zájmového vzdělávání a také pracovníky, kteří působí v oblasti zájmového vzdělávání. Dále bude zmíněn pojem integrace a závěrem budou popsány sociokulturní kurzy, které realizovalo Centrum na podporu integrace cizinců.

3.1 Definice zájmového vzdělávání

Pojem zájmové vzdělávání můžeme definovat hned několika způsoby. Šerák ve své publikaci uvádí, že zájmové vzdělání je možné nejjednodušeji vymezit touto definicí. Dle tohoto autora se jedná o souhrn forem, jak krátkodobého, tak dlouhodobého rázu, které umožňují jednak edukační, tak i tvůrčí a organizační volnočasové aktivity zúčastněných osob, které dále směřují k saturaci jejich zájmu. Zájmové vzdělávání dospělých osob je založeno na jejich edukaci, a to podle osobních zájmů a potřeb. Edukační aktivity zájmového vzdělávání dospělých osob rozdělujeme do několika skupin. Jedná se především o edukační aktivity individuální, oproti kterým stojí edukační aktivity skupinové. Druhým dělením jsou edukační aktivity zájmového vzdělávání organizované, oproti kterým stojí edukační aktivity neorganizované.⁶³

3.2 Základní charakteristika zájmového vzdělávání

Zájmové vzdělávání má ve své podstatě jeden hlavní charakteristický rys, kterým se odlišuje od většiny ostatních a tím je dobrovolnost a neformálnost. Hlavní cíl tohoto vzdělávání není založen na získání certifikátu, ale jde o saturaci individuálních zájmů jedince. V této oblasti vzdělávání se nijak neměří úspěch či neúspěch a také se nijak neproказuje absolvování těchto kurzů. V některých případech se výstupy z těchto edukačních aktivit mohou formalizovat. Nejedná se však o žádné podoby certifikátů či vysvědčení, ale o osvědčení, které slouží k další motivaci jedince. Jako další typický znak pro zájmové vzdělávání je sféra volného času. Každá osoba, která se rozhodne pro zájmové vzdělávání, většinou následně mění svůj dosavadní způsob trávení volného času. Hlavní charakteristikou

⁶³ ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6, s.50-52.

tohoto typu vzdělávání je i jeho svoboda výběru. Z toho vyplývá i následná účast, která je podložena především silnou vnitřní motivací daného jedince.⁶⁴

3.3 Formy zájmového vzdělávání

V dnešní době rozlišujeme několik pohledů na vzdělávací formy. K běžnému rozdělení patří dělení vzdělávacích forem na prezenční, distanční a kombinované. Mezi další alternativní rozdělení patří také formy individuální, skupinové, frontální a smíšené. Individuální forma je charakteristická tím, že se jedná o vysoce individualizovanou interakci, která probíhá mezi účastníkem a lektorem. Forma skupinová je zaměřena na aktivitu ze strany účastníků, přičemž lektor má pouze roli organizační, motivační a facilitační. Při frontální formě probíhá hromadná výuka, která má svého hlavního přednášejícího. Poslední zmiňovanou formou je forma smíšená, při které se využívají všechny výše zmíněné přístupy.

⁶⁵

3.4 Pracovníci v oblasti zájmového vzdělávání

Mezi pracovníky zájmového vzdělávání řadíme poměrně velkou škálu odborníků, na kterých závisí kvalita nabídky zájmového vzdělávání dospělých osob. K hlavním aktivitám těchto pracovníků patří organizační, manažerské a také konzultační činnosti. Dále pro klienty zajišťují výběr vhodných didaktických metod, forem a také rozšiřování informací. K hlavním profesním požadavkům na pracovníky zájmového vzdělávání především řadíme komunikační dovednosti, které jsou velice důležité při navazování kontaktu s klienty a také schopnost jim poskytovat informační a poradenské služby. Dalším důležitým požadavkem, který musí pracovník zájmového vzdělávání ovládat, je administrativní a organizační činnost. Ideální pracovník by se měl také vyznačovat velkou flexibilitou, projevující se ve vystupování v těchto profesních rolích, které by se měly překrývat. Jedná se o role:⁶⁶

⁶⁴ ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6, s.52-54.

⁶⁵ ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6, s. 77-80.

⁶⁶ ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6, s. 124-125.

- **Diagnostik**

Hlavní kompetencí diagnostika je určování a vyhodnocování potřeb klientů. Rovněž i jejich zájmů a úrovně jejich znalostí. Na základě toho stanovuje stanovení vhodných metod, forem a pomůcek.⁶⁷

- **Organizátor**

Organizátor má ve své pozici na starost materiální, finanční, personální zajištění, ke kterým spadá i zajištění dalších volnočasových aktivit.⁶⁸

- **Manažer**

Prací manažera jsou převážně marketingové činnosti, koordinace aktivit a zodpovědnost za jejich skladbu a průběh.⁶⁹

- **Lektor**

Mezi hlavní pracovní kompetence lektora patří organizace výukového procesu. Dále také uskutečňuje různé druhy vzdělávacích akcí, předává klientům informace, napomáhá jim v osvojování znalostí a dovedností a také jim zajišťuje přímou zpětnou vazbu. Důležitá a také samozřejmá je pro lektora jeho znalost vhodných metod, forem a pomůcek, které při své práci využívá.⁷⁰

- **Podněcovatel**

Podněcovatel ve své práci podporuje komplexní zapojení jedinců do volnočasových aktivit. Na základě toho také podněcuje jejich zájem a aktivitu.⁷¹

- **Poradce**

Ze své pozice poskytuje jedincům informace o nabídce volnočasových aktivit a také jim poskytuje veškeré konzultace. Jedincům sděluje informace o zapojení se do volnočasových aktivit a realizuje aktivity v oblasti sociálně psychologické intervence.⁷²

⁶⁷ ŠERÁK, Michal. *Zájemové vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6, s. 124.

⁶⁸ ŠERÁK, Michal. *Zájemové vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6, s. 124.

⁶⁹ ŠERÁK, Michal. *Zájemové vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6, s. 124.

⁷⁰ ŠERÁK, Michal. *Zájemové vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6, s. 124.

⁷¹ ŠERÁK, Michal. *Zájemové vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6, s. 124.

⁷² ŠERÁK, Michal. *Zájemové vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6, s. 124.

- **Hodnotitel**

Jak už z názvu vyplývá, tak hodnotitelem je člověk, který ve své profesi zkoumá spokojenost účastníků s průběhem aktivit. Dále navrhuje budoucí změny v procesu jejich organizace a realizace. Celkově tedy hodnotitel provádí evaluaci celého procesu.⁷³

3.5 Integrace

Ministerstvo vnitra České republiky za cílovou skupinu integrace cizinců uvádí občany třetích zemí, kteří legálně pobývají na území ČR. Existují i specifická opatření Státního integračního programu, která jsou určena azylantům k jejich integraci. „*Koncepce integrace cizinců byla přijata usnesením vlády ČR ze dne 11. prosince 2000. Vycházela ze Zásad koncepce integrace cizinců na území ČR přijatých usnesením vlády ČR ze dne 7. července 1999 z vnitrostátní právní úpravy postavení cizinců jednotlivých oblastech integrace cizinců a z mezinárodních dokumentů v dané oblasti. Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců byla přijata usnesením vlády ČR ze dne 8. února 2006.*“⁷⁴

Cílem politiky integrace cizinců je podpora a začlenění legálně pobývajících cizinců do společnosti, ale také jejím úkolem je prevence případných problémů, které by mohly vzniknout v oblasti imigračních komunit a jejich vztahu s majoritní společností. Aktivity integrační politiky se vyznačují předcházením ve vytváření uzavřených komunit imigrantů, společenské izolace a sociálnímu vyloučení cizinců. Zapomenuto také není na „*zachování sociální soudržnosti a harmonické nekonfliktní soužití všech obyvatel země.*“⁷⁵

3.5.1 Integrační kurzy v Německu

Stát Německo jsem zvolila z jednoho zásadního důvodu a to, že se jedná o sousední stát České republiky. Jako v mnoha evropských zemích, tak i v Německu v období 60. let 20. století docházelo k masivní imigraci. Díky tomu docházelo k ekonomickému vzestupu a na základě toho docházelo během krátké doby k nedostatku pracovních sil. Předpokladem bylo, že migranti, kteří zde pobývali z pracovních důvodů, se zase po vykonání práce vrátí zpět do země, odkud přišli. Takto to uvedl Jens Reimann z německého Spolkového úřadu pro migraci a uprchlíky. Nepředpokládalo se však, že tito lidé v Německu zůstanou a založí si zde rodiny. Celkem takto našlo v Německu domov a zázemí 16 milionů lidí. Na základě zvyšujícího se

⁷³ ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6, s.125.

⁷⁴ Ministerstvo vnitra České republiky: *Azyl, migrace a integrace* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>

⁷⁵ Ministerstvo vnitra České republiky: *Integrace* [online]. [cit. 2015-05-18]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>

počtu migrace v Německu, dle Reimanna téměř půl milionů lidí během posledních dvou let, můžeme zaznamenat i velký odraz na počtu účastníků německých integračních kurzů. V roce 2013 se tento podíl za poslední léta zvedl z 20% na 40%. Zvyšuje se také počet žadatelů, kteří žádají o azyl. S migračním původem v dnešní době žije asi 20% obyvatel, což je v přepočtu na čísla kolem 16 milionů lidí. V pobytovém zákoně dochází k zásadnímu bodu, jehož cílem bylo sjednotit všechny jazykové výukové programy v jeden. Na základě toho vznikl Integrační kurz. Tento kurz zahrnuje kurz jazykový a kurz orientační.⁷⁶

3.5.2 Účastníci kurzů v Německu

Německý pobytový zákon určuje, pro koho bude absolvování integračního kurzu povinné a pro koho bude dobrovolné. Povinnost absolvovat tento kurz mají všichni ti, kteří žijí v Německu trvale a první povolení k pobytu obdrželi po 1. lednu 2005. Dále je povinností tento kurz absolvovat, pokud se cizinec nedomluví německy, nebo pokud potřebuje speciální asistenci, kterou může být například rodič samoživitel. Pokud se cizinec neúčastní integračních kurzů, mohou mu být sníženy sociální dávky, nebo mu může být i uložena pokuta. Výjimkami, které nemusí tento kurz absolvovat, jsou děti či mladiství, kteří studují v Německu a také cizinci, kteří se domluví v německém jazyce na adekvátní úrovni.⁷⁷

3.5.3 Integrační kurz v Německu

Integrační kurz v Německu se dělí na jazykový kurz a na orientační kurz. Oba tyto kurzy si níže rozebereme.

- **Jazykový kurz**

Hlavním cílem tohoto jazykové kurzu je dosáhnout u cizince dle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky úrovně B1. Kurz je složen z 600 hodin jazykové výuky. Vždy před zahájením těchto jazykových kurzů probíhají tzv. rozřazovací testy. Díky nim se cizinec zařadí do správného kurzu. Cizinec tento kurz zpravidla absolvuje do dvou let od svého příjezdu do Německa. Během těchto kurzů se cizinci naučí slovní zásobu pro každodenní život, běžnou domluvu a psaní včetně potřebných kontaktů na úřady, psaní dopisů a také vyplňování tiskopisů. Jedná se o prezenční formu studia, která probíhá v blocích po 4 až 5

⁷⁶ *Integrační kurzy pro migranty a migrantky: Zahraniční zkušenosti* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: http://iom.cz/files/INTEGRACNI_KURZY_IOM_final.pdf

⁷⁷ *Integrační kurzy pro migranty a migrantky: Zahraniční zkušenosti* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: http://iom.cz/files/INTEGRACNI_KURZY_IOM_final.pdf

hodinách. Minimální počet účastníků kurzu není stanoven, sám poskytovatel rozhoduje o tom, zda při nízkém počtu osob kurz otevře či nikoli. Pokud účastník nesplní závěrečný jazykový test, má poté nárok opakovat až 300 vyučovacích hodin a také se znovu účastnit závěrečného jazykového testu a to bezplatně.⁷⁸

- **Orientační kurz**

Podmínkou orientačního kurzu je předchozí úspěšné absolvování jazykového kurzu. Orientační kurz je vymezen 60 hodinami výuky. Hlavním cílem je zprostředkování a získání vědomostí o právním řádu, kultuře či dějinách Německa. Ve svém obsahu má tento kurz tři moduly. Jedná se o následující moduly: Politické uspořádání a demokracie, Historie a odpovědnost a posledním modulem je Člověk a společnost. Velký důraz při absolvování těchto kurzů je kladen na znalost němčiny. Závěrem kurzu je celostátní závěrečný test. Na rozdíl od jazykového kurzu je závěrečný test u orientačního kurzu poskytován zdarma pouze jednou. Celkový počet otázek u závěrečného testu je 33, přičemž pro úspěšné složení musí cizinec zodpovědět alespoň 15 otázek správně. Pokud dotyčný absolvent úspěšně splní závěrečný test, je mu přidělen Certifikát z integračního kurzu, který nese název „Zertifikat Integrationskurs“. Certifikát se následně využívá například pro zaměstnavatele, kteří díky němu získají informace o jazykových dovednostech uchazeče. Ti, kteří neuspějí v testu, získají pouze potvrzení o dosaženém výsledku.⁷⁹

3.5.4 Metodika kurzů v Německu

Metodika kurzů je založena na skutečnosti, že hodiny probíhají zajímavou formou. Využívány jsou metody vzdělávání dospělých, praktičnost a také není zapomínáno na používání interaktivních aktivit. Témata jsou různorodá a opírají se o náboženství, politiku či gender. Některá témata jsou však citlivá, a proto by lektoři na to měli brát zřetel. Výuka probíhá jak za pomoci učebních textů, tak i exkurzí do různých institucí, muzeí, knihoven apod.⁸⁰

⁷⁸ *Integrační kurzy pro migranty a migrantky: Zahraniční zkušenosti* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: http://iom.cz/files/INTEGRACNI_KURZY_IOM_final.pdf

⁷⁹ *Integrační kurzy pro migranty a migrantky: Zahraniční zkušenosti* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: http://iom.cz/files/INTEGRACNI_KURZY_IOM_final.pdf

⁸⁰ *Integrační kurzy pro migranty a migrantky: Zahraniční zkušenosti* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: http://iom.cz/files/INTEGRACNI_KURZY_IOM_final.pdf

3.5.5 Akreditování poskytovatelé kurzů v Německu

Po celém Německu se nachází tisíce poskytovatelů z řad veřejných či soukromých. Ti dostávají licenci na jeden, tři či pět let. K tomu, aby získali licenci, je důležité splnit určité podmínky. Mezi ty patří schopnost zjistit kvalitu výuky, ochotu spolupracovat s ostatními poskytovateli kurzů a také není zapomenuto na technické vybavení učeben. Dále je také velice důležitá minimálně dvouletá zkušenost v poskytování jazykových kurzů a také kapacita a kompetence. Poskytovatele jsou rovněž zodpovědní za potřebnou kvalifikaci svých lektorů.

81

3.6 Sociokulturní kurzy v Centru na podporu integrace cizinců

- **Státní občanství v ČR**

Sociokulturní kurz na téma Státní občanství v ČR probíhal 30.4.2014 v prostorách Centra na podporu integrace cizinců v Pernerově ulici v Pardubicích. Jeho hlavním cílem bylo seznámit klienty centra s novinkami, které přinesl nový občanský zákoník. Dále jaké jsou způsoby nabytí českého státního občanství, žádost o udělení státního občanství ČR, jaké podmínky musí žadatel splňovat. Nechybělo také zmínění o zkoušce z českého jazyka a reálií. Tento sociokulturní kurz byl pro klienty zdarma.⁸²

- **Daňové přiznání 2014**

Cílem tohoto sociokulturního kurzu bylo seznámit klienty s daňovým přiznáním a k čemu slouží. Úkolem bylo naučit klienty správně vyplňovat daňové přiznání. V tematickém bloku také nechybělo, jak správně spočítat svoji daň a prostor pro dotazy klientů, kteří se semináře účastnili. Tento kurz byl pomocí tlumočnicků tlumočen do vietnamštiny a ruštiny. Určen byl pro cizince ze zemí mimo EU a byl zdarma.⁸³

- **Přednáška na téma zaměstnanost a kontrola nelegální práce**

Tento sociokulturní kurz probíhal v prostorách Agrostavu v Pardubicích pod vedením paní Ing. Evy Štěpánkové, která vedla přednášku na téma „Změny v oblasti zaměstnanosti

⁸¹ *Integrační kurzy pro migranty a migrantky: Zahraniční zkušenosti* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: http://iom.cz/files/INTEGRACNI_KURZY_IOM_final.pdf

⁸² *Centrum na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/PardubickyKraj/PaKsk.aspx>

⁸³ *Centrum na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/PardubickyKraj/PaKsk.aspx>

a kontroly nelegální práce“. Představeny zde byly klientům legislativní změny v zákonech o zaměstnanosti, zákoníku práce a dalších právních předpisech.⁸⁴

- **Psychologie dítěte**

Díky tomuto sociokulturnímu kurzu, který lektorovala Mgr. Milada Petrová, se klienti centra mohli seznámit s psychologií dítěte. Kurz byl zaměřen na děti v období od narození do vstupu do školy. Obsahem byla výchova k poslušnosti, tvorba návyků, odstraňování zlovyků, rozvíjení citů. Dále také vztah rodičů a dětí, rady jak vést dítě v předškolním věku, a také školní vyzrállost dítěte.⁸⁵

- **Seminář k problematice zadluženosti**

Jedním z několika sociokulturních kurzů, které Centrum na podporu integrace cizinců realizovalo, byl kurz pod názvem „Seminář k problematice zadluženosti“. Seminář se zabýval hospodařením, finančním rozpočtem, výběrem věřitele. Dále také nechyběla zmínka o smlouvě s poskytovatelem, platební neschopnost, vymáhání pohledávky, exekuce a oddlužení. Seminář byl opět zdarma.⁸⁶

- **Předporodní příprava I. – Alternativní metody tlumení bolesti při porodu**

Pro nastávající rodiče byl připraven seminář, který se zabýval alternativními možnostmi, jak zmírnit bolest provázející porod bez medicínských zásahů. Klienti byli informováni během semináře o masážích, využití reflexní terapie, terapie vodou, teplem a dalšími metodami. Doporučováno bylo klientům absolvovat tento seminář s partnerem či osobou blízkou, ovšem nebyla to podmínka. Lektorkou byla porodní asistentka paní Mgr. Veronika Kubrychtová. Zajištěno bylo pro klienty tlumočení a seminář byl zdarma.⁸⁷

⁸⁴ Centrum na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/PardubickyKraj/PaKsk.aspx>

⁸⁵ Centrum na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/PardubickyKraj/PaKsk.aspx>

⁸⁶ Centrum na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/PardubickyKraj/PaKsk.aspx>

⁸⁷ Centrum na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/PardubickyKraj/PaKsk.aspx>

- **Předporodní příprava II. – Radostné očekávání...**

Dalším seminářem porodní asistentky paní Mgr. Veroniky Kubrychtové je přednáška s názvem „Radostné očekávání“. Během tohoto semináře se klienti dozvěděli, kdy ve správný čas jet do porodnice a co si s sebou připravit. Dále se přednáška zabývala výběrem porodnice, alternativním „přirozeným“ porodem, porodními bolestmi a tzv. „poslíčky“. Nechybělo také podrobné popsání průběhu porodu a porodního plánu. Dále následovala část, která se zabývala ošetřením novorozence, šestinedělím, změnami v ženském organismu. Nechybělo také popsání vybavy pro miminko. Velmi důležité informace, které se klienti mohli dozvědět, byly i právní záležitosti, které se týkaly především mateřské dovolené, porodního, rodičovského příspěvku a dalších náležitostí. Seminář byl pro klienty zdarma a bylo zajištěno tlumočení.⁸⁸

- **Předporodní příprava III. – Kojení- dar života**

Poslední seminář, který pro klienty centra připravila porodní asistentka, paní Mgr. Veronika Kubrychtová, nesl název „Kojení - dar života“. Tato přednáška byla směřovaná pro nastávající maminky, které by mohly mít obavu z následovného správného kojení svého miminka. Zaměřen byl na správné techniky kojení, alternativní metody kojení, výhody a přínos kojení, vazba matka – dítě, zásady správného kojení a polohy při kojení. Tento seminář byl rovněž jako předchozí dva semináře pro klienty zcela zdarma a byl realizován za přítomnosti tlumočnicka.⁸⁹

- **Pardubice - Hledám zaměstnání**

Lektorkou sociokulturního kurzu, který nesl název „Hledám zaměstnání“, byla paní Mgr. Martina Sládková. Ta klienty seznamovala s životopisy a to jak je napsat a jaké jsou jeho náležitosti. Dále se ve své prezentaci věnovala motivačním dopisům, průvodním dopisům, výběrovému řízení a to především na jeho přípravu a průběh. Byly zde zmíněny i informace kde hledat práci. Kurz byl určen pro cizince s dlouhodobým nebo trvalým pobytem mimo země EU a byl klientům poskytován zdarma.⁹⁰

⁸⁸ Centrum na podporu integrace cizinců: *Správa uprchlických zařízení MV* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/PardubickyKraj/PaKsk.aspx>

⁸⁹ Centrum na podporu integrace cizinců: *Správa uprchlických zařízení MV* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/PardubickyKraj/PaKsk.aspx>

⁹⁰ Centrum na podporu integrace cizinců: *Správa uprchlických zařízení MV* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/PardubickyKraj/PaKsk.aspx>

- **Pardubice- Voláme tísňovou linku 112 & 150**

Pro cizince s dlouhodobým nebo trvalým pobytem, mimo země EU, připravilo Centrum na podporu integrace cizinců sociokulturní kurz, s názvem „Voláme na tísňovou linku 112 a 150“. Programem kurzu bylo seznámení klientů s tísňovými linkami 112, 150, 155, 156, 158 a dalšími krizovými linkami jako například Linka důvěry apod. Cílem bylo sdělit klientům kdy a v jakých případech volat na tísňovou linku, jak správně nahlašovat adresu a událost, která se stala. Během kurzu také nechyběli simulace hovoru na tísňovou linku. Kurz byl poskytován zdarma.⁹¹

- **Sociokulturní kurz první pomoci**

V této kapitole se zaměřím na Sociokulturní kurz první pomoci, u kterého jsem měla možnost spolu s kolegyněmi lektorovat. Nyní bych se s vámi chtěla podělit o to, na jakém základě tento kurz vlastně vznikl. Před dvěma lety při společné konverzaci s paní Mgr. Ivonou Baklíkovou jsme došly k závěru, že by bylo dobré vytvořit pro cizince ne příliš obsáhlý materiál, ve kterém by byl stručně a jasně popsán postup, jak podat první pomoc člověku, který ji v určité situaci nutně potřebuje. Na základě toho jsem stručný postup poskytnutí první pomoci zraněnému vytvořila. Tento vytvořený materiál dále putoval několika tlumočnickům, kteří ho přeložili, a následně byl vyhotoven v několika jazycích. Asi po roce při společné konverzaci se zaměstnanci Centra na podporu integrace cizinců, jsme se společně domluvili na realizaci kurzu první pomoci pro cizince. Společně se svými dvěma kolegyněmi jsme vytvořily podkladové materiály pro tento kurz včetně letáčku s upoutávkou na realizovaný sociokulturním kurz první pomoci.

Sociokulturní kurz probíhal v prostorách Centra na podporu integrace cizinců a byl rozdělen do tří bloků. V prvním bloku jsme měly připravenou prezentaci, ve které jsme se snažily seznámit zúčastněné cizince s definicí první pomoci a jaké jsou cíle první pomoci. V dalším bloku byly popisovány základní životní funkce, mezi které patří vědomí, dýchání a krevní oběh. V naší prezentaci také nechybělo seznámení cizinců s integrovaným záchranným systémem, s nímž by měl být každý člověk seznámen. Není však jednoduché si rychle vzpomenout, které telefonní číslo patří určitému středisku a kam se vlastně dovoláme. Zvláště pokud se jedná o situaci nečekanou, která v nás vyvolá stres. Z tohoto důvodu jsme se snažily cizincům usnadnit zapamatování čísel pomocí několika pomůcek, které pro ně byly novinkou. Telefonní číslo 150, které patří hasičskému záchrannému sboru, jsme vysvětlily

⁹¹ Centrum na podporu integrace cizinců: *Správa uprchlických zařízení MV* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/PardubickyKraj/PaKsk.aspx>

tím, že nula na konci znázorňuje rybník. Zdravotnický záchranný systém má telefonní číslo 155, a proto pětka na konci nám znázorňuje vozíček. Na policii ČR voláme číslo 158 a osmička na konci nám připomíná pouta. Z této pomůcky byly všichni zúčastnění cizinci na sociokulturním kurzu první pomoci nad míru nadšení. Stačilo jim říci první telefonní číslo z integrovaného záchranného systému a zbylá čísla si už odvodili sami. Další důležitou částí naší prezentace byl popis komunikace s operačním střediskem zdravotnické záchranné služby. Po těchto předaných informacích jsme cizincům popisovaly princip kardiopulmonální resuscitace. A to při jakých příčinách se provádí, jaké jsou příznaky zástavy dechu a podrobný postup, jak v dané chvíli se zraněným pracovat a kdy kardiopulmonální resuscitaci ukončit.

Po skončení naší power pointové prezentace, jsme se dostaly k části druhé, která byla zaměřená na vyzkoušení si praktické stránky poskytnutí první pomoci. K dispozici jsme měly zapůjčenou figuru, tzv. andulu, na které si klienti mohli vyzkoušet poskytnutí kardiopulmonální resuscitace. Pro klienty byla praktická ukázka velice přínosná a to hlavně proto, že si mohli vyzkoušet poskytování masáže srdce, která je velice fyzicky náročná a která by se neměla podceňovat.

Třetí a poslední částí sociokulturního kurzu první pomoci, byl závěrečný test, který jsme si pro účastníky kurzu připravily. V testu se objevily otázky zaměřené na okolnosti, kterými jsme se během celého kurzu zabývaly. Velice nás překvapilo, jak tento sociokulturní kurz byl pro cizince přínosný. Při následovném vyhodnocování testu jsme se setkaly s maximální úspěšností u všech účastníků kurzu, což nás velice mile překvapilo a potěšilo.

Závěrem bych chtěla zmínit skutečnost, že jsem velice ráda za získané zkušenosti z realizace tohoto sociokulturního kurzu. Na něm měla také velký podíl paní Mgr. Ivona Baklíková s celým týmem z Centra na podporu integrace cizinců, díky nimž jsme tento kurz mohly realizovat.

„Pro život, ne pro školu se učíme.“

Seneca

II PRAKTICKÁ ČÁST

4 Charakteristika výzkumu

Praktická část této diplomové práce, která nese název Vzdělávání, jako nástroj integrace cizinců v Pardubicích, je postavena na základě získání informací díky metodám pozorování a rozhovoru. Tyto metody byly použity u respondentů, které jsem získala na základě doporučení zaměstnanců Centra na podporu integrace cizinců. Velice mě potěšilo, že s respondenty, kteří se rozhovorů zúčastnili, jsem mohla při realizování praktické části této práce navázat hlubší vztah. U cizinců není až tak obvyklé, že by se svěřovali se svými názory majoritní společnosti.

4.1 Cíle výzkumu

Na základě zvoleného tématu této diplomové práce, byl zrealizován kvalitativní výzkum, který byl založen na rozhovorech a také pozorování respondentů. V první řadě jsme se chtěli zaměřit na zmapování pohledu a hodnocení realizovaných sociokulturních kurzů od jejich realizátorů. V průběhu získávání informací jsme však tento cíl pozměnili. Místo realizátorů jsme oslovili přímo účastníky těchto sociokulturních kurzů. Toto rozhodnutí bylo zvoleno k větší efektivitě prováděného výzkumu.

Již v úvodu práce bylo zvoleno několik cílů, kterých jsme se během realizace výzkumu snažili dosáhnout. Hlavními cíly bylo zmapovat, kdo jsou účastníci sociokulturních kurzů, zjistit důvody příchodu cizinců do ČR a jejich jazykovou vybavenost, odhalit pocity a problémy po příjezdu do ČR, včetně jejich adaptace. Další stanovené cíle měly za úkol zjistit, jakým způsobem se dozvěděli o existenci těchto kurzů, jaká je jejich hlavní motivace pro jejich využívání a které informace či dovednosti z kurzů považují za nejvíce přínosné. Dále odhalit spokojenost či nespokojenost s poskytovanými sociokulturními kurzy a také zjistit, o kterou realizaci sociokulturního kurzu by cizinci do budoucna stáli.

4.2 Výzkumný problém

Hlavní výzkumná otázka byla stanovena následovně: „Jak jsou vnímány sociokulturní kurzy v Pardubicích z pohledu cizinců?“

Na základě této hlavní výzkumné otázky byly stanoveny výzkumné podotázky, které jsou následující: „Jak se cizinci dozvěděli o sociokulturních kurzech poskytovaných Centrem

na podporu integrace cizinců?“ „Jsou sociokulturní kurzy navštěvovány cizinci?“ „Jaký mají kurzy přínos pro cizince?“ „Který sociokulturní kurz z pohledu cizinců byl nejvíce zajímavý a měl největší přínos?“ a „Který ze sociokulturních kurzů je postrádán v nabídce z pohledu cizinců?“.

4.3 Metodologie výzkumu

Na základě stanoveného tématu této diplomové práce jsme dospěli k závěru ke zvolení kvalitativního výzkumu. Tento typ výzkumu je dle mého názoru pro toto téma mnohem efektivnější k získání potřebných informací. Během osobního kontaktu s respondenty bylo možno jim kdykoli podat doplňující otázku, či ji jinak formulovat z důvodu jazykových bariér, s kterými jsem ještě před zahájením výzkumu musela počítat. Nejsou zde stanoveny žádné hypotézy z důvodu uvoleného kvalitativního výzkumu. K realizaci tohoto výzkumu byly zvoleny metody strukturovaného rozhovoru v kombinaci s pozorováním. Díky tomu mi respondenti mohli sdělovat informace a zkušenosti, které během pobytu v Pardubicích získali. Během získávání informací od klientů, které mi sami sdělovali, jsem mohla zároveň sledovat i jejich neverbální styl komunikace. Především se jednalo o jejich mimiku a pohyby těla.

4.4 Otázky výzkumu

Na základě stanovených cílů, které jsou výše zmíněny, byly stanoveny tyto tazatelské otázky.

TAZATELSKÉ OTÁZKY:

1. Kolik Vám je let a co děláte?
2. Jak dlouho žijete v ČR a z jak jste do ČR přišel/a?
3. Jaké byly důvody Vašeho odchodu z Vaší země?
4. Uměl/a jste česky, když jste přijel/a do ČR a jaké byly Vaše pocity?
5. Co pro Vás bylo největší překážkou či problémem když jste přijel/a?
6. Kdo nebo co Vám nejvíc pomohlo při příjezdu do ČR, především do Pardubic?
7. Jak jste se dozvěděl/a o sociokulturních kurzech, které realizuje CPIC?
8. Navštěvujete pravidelně sociokulturní kurzy centru?
9. Kolik jste jich absolvoval/a?
10. Přijdou Vám sociokulturní kurzy přínosné a v čem? Co Vám kurzy přinesly?

11. Který ze sociokulturních kurzů Vám přišel nejvíce zajímavý a dal Vám nejvíce?
12. Napadá Vás některý sociokulturní kurz, který není ani nebyl v nabídce a stál/a byste o jeho realizaci? A proč?

4.4 Kvalitativní výzkum

Kvalitativní výzkum si své uznání získal až s odstupem času. V nynější době je vnímán spolu s kvantitativním výzkumem jako odlišné strategie. Dříve byly posuzovány jako strategie soupeřící. Tyto dva typy výzkumů se od sebe odlišují v použití nástrojů. Hlavním nástrojem používaným u kvantitativního výzkumu je dotazník, zatímco u kvalitativního výzkumu se využívá rozhovor.⁹²

Švaříček a Šedřová ve své publikaci uvádí, že „*cílem hloubkového a polostrukturovaného rozhovoru je získat detailní a komplexní informace o studovaném jevu.*“ Kvalitativní výzkum je především charakteristický širokým sběrem dat, avšak nejsou předem stanoveny žádné proměnné a hypotézy. Hlavním cílem je tedy přinést maximální množství informací získané hloubkovým prozkoumáním určitých jevů. Jakmile výzkumník nasbírá dostatečné množství informací, poté začne pátrat po určitých pravidelnostech, které se v datech objevují.⁹³

K hlavním využívaným metodám kvalitativního výzkumu patří pozorování, terénní poznámky, interwiev a výzkumné techniky využívané v etnografii.⁹⁴

4.5 Případová studie

Hendl ve své publikaci uvádí, že případová studie je detailní studium jednoho či více případů. Ve srovnání se statistickým šetřením vzniká rozdíl ve sběru dat. Statistické šetření sbírá omezené množství informací od velkého počtu respondentů, zatímco případová studie sbírá velké množství informací od jednoho či několika mála respondentů. Hlavním cílem případové studie je zachytit složitost případu a o popis vztahů v jejich celistvosti. Na konci se může zkoumaný případ srovnávat s případy ostatními. Dle sledování případu rozlišujeme několik druhů případových studií. Jedná se o osobní případovou studii, studii komunity, studium sociálních skupin, studium organizací a institucí a také zkoumání událostí, rolí

⁹² ŠVAŘÍČEK, Roman; ŠEĐOVÁ, Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 1.vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0, s. 13.

⁹³ ŠVAŘÍČEK, Roman; ŠEĐOVÁ, Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 1.vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0, s. 13, 24.

⁹⁴ GAVORA, Peter; ŠEĐOVÁ, Klára. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 1.vyd. Praha: Portál, 2007, s. 32.

a vztahů.⁹⁵

4.6 Výzkumný soubor

Výzkumná část diplomové práce byla zpracována během měsíců květen a červen 2015 v Pardubicích. Cílem výzkumu bylo sehnat vhodné respondenty, jejichž hlavním znakem byl cizinec žijící ve městě Pardubice. Dle těchto kritérií můžeme konstatovat, že se jednalo o výběr respondentů záměrný, ne náhodný. Výzkumného šetření se účastnilo celkem 5 respondentů, kteří byli vybráni podle následujících kritérií:

- Cizinec žijící v Pardubicích.
- Každý respondent z jiné země původu.
- Cizinec jako pracující osoba, ne student.
- Cizinec navštěvující Centrum na podporu integrace cizinců v Pardubicích.

Většina respondentů byla mužského pohlaví a jedna respondentka pohlaví ženského. Jednalo se o zástupce zemí Mexika, Brazílie, Angoly, Egypta a Mongolska. Ne všechny respondenty jsem znala osobně. Po seznámení s nimi mne velice mile potěšilo, že po požádání o spolupráci, mi bylo nadmíru vyhověno. Vzhledem, že se zavazují k maximální ochraně údajů, nemohu poskytovat další informace o respondentech.

4.7 Sběr dat a realizace výzkumu

Ke sběru dat v tomto výzkumném šetření jsem využila metody rozhovoru a na základě toho i metodu pozorování. Konkrétně se jednalo o polostrukturovaný rozhovor, kdy jsem měla předem připravený seznam otázek. Během konverzace s respondenty se otázky i postupně upravovaly, či rozšiřovaly na základě odpovědí respondentů.

Jelikož za poslední roky zpět jsem se účastnila některých akcí, které Centrum na podporu integrace cizinců realizovalo, tak s některými cizinci jsem se už osobně znala. Aby byl výzkum efektivní, našim cílem bylo mezi respondenty zařadit různé národnosti, z různých koutů světa. Další podmínka k realizaci výzkumu byla, aby se jednalo o respondenty, kteří jsou v Pardubicích zaměstnaní, ne studenti. Během probíhajícího

⁹⁵ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-313-0, s. 104-105)

Multikulturního týdne 2015, kterého jsem se také účastnila, jsem měla možnost sehnat respondenty dle mých kritérií.

Výzkumného šetření se účastnilo celkem 5 respondentů, se kterými jsem se domluvila na osobním setkání. Výběr místa jsem nechala na nich, aby se během rozhovoru cítili příjemně bez nervozity. Všechna pět setkání bylo provedeno na místech veřejného setkání, kterými byly kavárny. Se všemi respondenty jsem se domluvila na nahrávání rozhovoru na diktafon, s čímž všichni souhlasili. Nevadilo jim ani zapisování si poznámek do bloku. Z důvodu navázání přátelského vztahu s respondenty výzkumného šetření jsem zvolila nejdříve přátelský rozhovor, který není součástí výzkumu. Po určité době, kdy byli respondenti rozpovídáni a bylo na nich vidět, že mě určitým způsobem berou, přešla jsem k rozhovoru, který sloužil pro zpracování případových studií. Účastníci byli rovněž seznámeni s cílem výzkumu. Společně jsme se domluvili na zveřejnění jejich případových studií v této diplomové práci, avšak pod maximálním zachováním anonymity.

4.8 Interpretace dat a vyhodnocení výzkumu

Tato kapitola se zaměřuje na vyhodnocení a srovnání jednotlivých respondentů, kteří se účastnili výzkumného šetření v této diplomové práci. Na základě toho se budu snažit porovnat jednotlivé respondenty a nalézt důvody, ať už jejich zapojování či nezapojování do poskytovaných sociokulturních kurzů, či jiných vzdělávacích aktivit.

4.8.1 Případová studie č.1 – muž A z Mexika

Respondent A pochází z Mexika. Je mu 44 let. V nynější době pracuje jako manager jedné firmy, kde je vyráběna tlaková lisová technika. Žije zde devátým rokem. Do České republiky emigroval v červnu roku 2006 a hlavním důvodem jeho příchodu bylo získání zaměstnání. „*Jsem dostal nabídku pro pracovat na továrna udělala montáž počítače, jako vedoucí technický oddělení*“. Deset let cestoval kvůli práci po různých zemích. Zajímavější pro něho byla nějaká vzdálenější země. Do České republiky se dostal především kvůli pracovní firmě, která mu pomáhala se základními věcmi a také sponzorovala. Pan A pochází z emigrační rodiny, což mělo velký důraz i na jeho emigraci vlastní. Jeho děda, ze strany matky, emigroval na sedmáct let z Mexika do Španělska, kam odcestoval úplně sám. „*To mě udělalo takový obrat, stěhovat se takhle daleko.*“

Po příjezdu do České republiky neuměl z českého jazyka vůbec nic. Z tohoto důvodu se snažil komunikovat hlavně v jazyce anglickém, který je vnímán jako jazyk podnikatelský. Ze začátku si myslel, že bude jednoduché se vše naučit. Po krátké době však zjistil, že bude potřebovat trochu déle času, protože se jednalo o něco nového, o úplně nový jazyk, který pro něho nebyl vůbec snadný. Proto se stala i komunikace největším problémem a překážkou po příjezdu do České republiky. *„Komunikace, komunikace hlavně byla největší překážkou, protože když chodíš do nějaký obchod, nebo něco podobnýho, lidé nejsou zvyklí na cizince víc, a to se báli. Ja pamatuji jeden den, jsem šel a chtěl jsem kupovat specifický lepidlo, šel jsem do obrovský krám a tam nikdo nemluvili anglicky. Byli tam asi čtyři lidi, který chtěli pomáhat nám, kde jsem byl s kamarád ze Španělska tam, jak sme byly skupina lidech, šel sekurita a ten sekurita na nás čuměl a je to takový legrační, jak ty jako cizince bereš anglicky, jako ten prvý jazyk pro zkusit komunikace a lidé fakt nechytali ten anglické. A potom jsme začali mluvit španělsky a ten sekurita začal mluvit perfektně španělsky – něco potřebujete?“*

Po příjezdu do České republiky a poté do Pardubic, získal pan A největší pomoc od jeho francouzského kamaráda. Seznámil se s ním v Americe, kde mu doporučil práci ohledně nějakých nových produktů, které začínali propagovat v České republice. Jejich komunikace byla založena hlavně na telefonním spojení se skupinou Čechů, kterými byly různí inženýři a technologové. Po příjezdu do Čech se s těmito lidmi setkal i osobně a jedním z nich byl i Francouz, který mu doporučil práci v jedné továrně v Kladně. Tam také začínal, ale poté se stěhovali právě do Pardubic do firmy Foxconn. Firma se dále stěhovala do Rumunska, ale tam pan A nechtěl. Ve stejném čase ho navýšili na pracovní pozici právě ve firmě Foxconn v Pardubicích.

O sociokulturních kurzech, které poskytuje Centrum na podporu integrace cizinců, se dozvěděl úplně náhodou. Jeden jeho známý z Columbie mu doporučil kontakt na jednoho pracovníka centra, od kterého potřeboval určité rady. V prostorách Centra ho zaujali propagační materiály právě s nabídkou poskytovaných sociokulturních kurzů. *„Já jsem trošku líný na to podívat se na věci na internet.“* Za krátkou dobu byl pořádán Jarmark na Pernštýnském náměstí, kterého se pan A účastnil. Jarmarku se také účastnila jedna mexická skupina, kde se seznámil s dalšími lidmi, kteří navštěvovali Centrum na podporu integrace cizinců a získal od nich další informace. Ze sociokulturních kurzů, které Centrum pro klienty nabízí, navštívil sociokulturní kurz českého jazyka. *„Jsem zkusil češtinu, ale to nešlo, kvůli jak já mám volný čas. Jinak nejdu na nic. Mám dobrý pocit z centrum, pravidelně chodím, když udělají nějaký ten Multikulturní týden. Tam jsem dostával i šance pro vystupovat . Jinak nejdu“* Celkem tedy pan A navštívil jeden ze sociokulturních kurzů, kterým byl už výše

zmiňovaný kurz českého jazyka. Za největší přínos navštěvování sociokulturních kurzů pan A považuje setkání a seznámení se s novými lidmi, především z latinskoamerické komunity, ale i s ostatními cizinci žijícími na území Pardubic. „*Prineslo mi to nové kontakty na lidi, necítit se tady takový samotný.*“ Jelikož největším problémem po příjezdu do České republiky byla pro pana A komunikace, tak i z tohoto hlediska mu nejvíce přišel zajímavý kurz českého jazyka, který mu dal nejvíce. „*Jazyk je základ pro komunikace a cítit se být na místo. Ja pamatuju uplně na začátek, jak můžeš ty ted'ka poznat, líbí se mi chodně mluvit, ale na začátek jsem zůstaval ticho, neznal sem ten jazyk s styděl sem se.*“ Komunikace v českém jazyce byla pro něho zpočátku velice náročná, jak zmiňoval, radši poslouchal a vstřebával česká slovíčka a fráze. Čím více se v jeho životě opakovaly, tím více se cítil jistější. Až po třech letech života v České republice se začal dorozumívat více a více. K prvním slovům, která si zapamatoval, patřila ta, která nejvíce potřeboval. Z důvodu jeho neúčasti na většině sociokulturních kurzů, pan A nedokázal říci, o kterou realizaci sociokulturního kurzu by stál, protože ani neví, které kurzy už byly realizovány.

V České republice by rád získal české občanství a chtěl by tu ještě nejméně 15 let zůstat. Do Mexika jezdí za svou rodinou jednou ročně, jinak využívá jiné formy komunikace s ní, jako je například přes internet pomocí Skypu. Mexiko pan A popisoval jako zemi, kde je jiná úroveň života a pracovní nabídky, než které jsou tady v České republice, proto se ani zatím nechce vracet zpět.

4.8.2 Případová studie č.2 – muž B z Angoly

Respondent B pochází z Angoly. Je mu 27 let. V nynější době pracuje ve společnosti, která se zabývá IT analytickým systémem. Na území České republiky žije šestým rokem. Hlavním důvodem jeho příchodu do České republiky byla jeho zvědavost. V roce 2009 fungovala v Angole česká ambasáda a na základě toho vznikl program od ministerstva školství, který sloužil za účelem naučení se českého jazyka. „*Ja byl jsem u nás v prváku na vysoké škole a sem se říkal, že v prváku nic neznamená, tak du tam vidět, jak to vypadá na druhou stranu, jak žijou.*“ Po příjezdu do České republiky se v Praze učil český jazyk deset měsíců na Univerzitě Karlově. Byla mu také doporučena nabídka, ohledně studia na vysoké škole, přímo i obory, na které nejsou přijímací zkoušky. Na základě toho si podal přihlášku na vysokou školu, kde nebyly žádné přijímací zkoušky, a začal studovat. Příklad do Pardubic byl právě díky studiu na Univerzitě Pardubice. Do České republiky přiletěl na podzim a to pro něho bylo také velice psychicky náročné. V Angole jsou zvyklí na jiné podnebí, než které

máme u nás. I to, že zde svítí méně slunce, než v Angole, mělo negativní dopad na jeho psychiku. Všechny tyto faktory ho nutili přemýšlet nad tím, jak by se mohl dostat zpět do Angoly. *„První týden ne sem říkal, sakra dělal jsem chybu, proč sem přijmal tu nabídku, proč sem přijel, to byla chyba prostě. Ja sem říkal co mužů dělat, abych se vrátil a nemohl vrátit se jen tak, rodiče mohli myslet, že jsem takovej, že na všechno vykašlu a tak. Někdy jsem taky myslel, že sem mluvil s nějakým lékařem a on mi řekl, já nemohu vydržet zimu tady, i tohle mě napadlo, protože jsem tady fakt nechtěl zůstat.“* Hodně ho také stresovalo to, že nevěděl, co si o něm lidé říkají, protože jim nerozuměl.

Když přijel do České republiky, neuměl vůbec komunikovat v českém jazyce. *„Já češtinu neuměl ani nevěděl, jak se to píše jako jediný informace, o České republice, který ja věděl, jak já mám rád fotbal a česká republika měla dobrý tým a já znal ty hráče. A pak věděl, že hlavní město je Praha to bylo všechno. Já neklám to byly jediný informace, co já měl.“* Postupem času začal pochytávat postupně česká slovíčka, která se snažil odposlouchat od lidí, kteří hovořili v českém jazyce. *„Češtinu první slovo co sem slyšel, to bylo dobrý den a nashledanou.“* I tato slovíčka pro něho byla velice obtížná vyslovovat. Poprvé, kdy viděl psanou češtinu, bylo až v knize, kterou mu zapůjčil jeden jeho kamarád, se kterým se tu seznámil. Nejvíce ho zaskočila diakritika, která je v českém jazyce využívána. Nikdy se nesešel s čárkami a háčky ve slovech. Byla to pro něho úplná novinka a něco jiného. Po třech měsících pobytu v České republice si našel přítelkyni, která mu velice pomohla a snažila se s ním co nejvíce komunikovat v českém jazyce. To mu pomohlo se více zdokonalit. Největším problémem po jeho příjezdu byla, jak už byla výše zmiňovaná, komunikace. Jeho prvním městem, kde v České republice žil, byly Poděbrady. Jelikož se jedná o menší město, ani lidé v něm nedokázali moc komunikovat v anglickém jazyce a to byl pro něho největší problém v komunikaci s lidmi.

V jeho začátcích mu nejvíce pomohla přítelkyně, včetně jejich rodičů a pracovníci Centra na podporu integrace cizinců v Pardubicích. Do Centra v počátku docházel jako klient, ale postupem času začal s Centrem i úzce spolupracovat na různých aktivitách.

O sociokulturních kurzech, které poskytuje právě Centrum na podporu integrace cizinců, se dozvěděl od svého kamaráda z Ukrajiny. Ten mu poskytl hodně informací o Centru, na jakém principu funguje a co za aktivity pro cizince poskytuje. Veškeré sociokulturní kurzy, které Centrum poskytuje, se snažil navštěvovat a poté i některé kurzy sám pro ně realizoval. Po dobu celých pěti let, co do Centra dochází, jich navštívil ne malé množství. *„Někdy jsem já přednášel pro studenty škol. Většinou jsem představil svojí zemi a co dělám tady v centru.“* Muž B se také každoročně účastnil všech Multikulturních týdnů,

kteřé Centrum pořádal. Z jeho pohledu mu přijdou sociokulturní kurzy, pro cizince rozhodně přínosné. Díky nim mohl pochopit český národ a jeho myšlení, které jsou odlišné od kultury, na kterou je zvyklý. To bere za největší přínos pro něho. Nejzajímavější mu přišel sociokulturní kurz o daňovém přiznání. Díky němu získal hodně důležitých informací, které potřebuje znát pro život v České republice a které také v osobním životě využije. Do budoucna by ocenil realizaci sociokulturního kurzu, který by byl založen na společném setkávání a posezení majority s minoritou, jehož hlavním cílem by bylo sdělování si různých zkušeností ze svého života a předávání si informací. *„Bylo by fajn vymyslet něco, kde tam jsou Češi a cizinci, který spolu komunikují, aby měnili názor, protože myslím, že Češi když s nimi nepracují, tak moc nevidějí a moc nechápou. Češi sou svým způsobem hodně omezené. Čech, který žil někde jinde má jiný názor, než ten, který ne.“*

Nyní žije muž B v Praze, kde má stálé zaměstnání u jedné počítačové firmy. Seznámil se i s novou partnerkou, se kterou nyní čekají potomka. V nynější době je šťastný za vše co tu má, ale nevylučuje návrat zpět do své rodné země. Pár let by chtěl v České republice ještě zůstat, ale poté plánuje návrat zpět s celou rodinou do Angoly, kde podle jeho názoru se zlepšuje migrační politika a právě v tom vidí velký vzestup.

4.8.3 Případová studie č.3 – muž C z Egypta

Respondent C pochází z Egypta, ale narozen je ve Spojených arabských emirátech, kde ze začátku i několik let žil se svou rodinou. Jeho rodiče jsou oba původem Egypťané a z tohoto důvodu se po několika letech odstěhovali zpět do své rodné země. Panu C je 33 let a v nynější době žije v Pardubicích, kde pracuje jako projektový manager u jedné firmy. Jeho zaměstnání je velice náročné a má pod sebou nemalé množství zaměstnanců. Ve svých 16 letech se rozhodl odcestovat do Evropy. Hlavním důvodem bylo studium. V České republice už žije 12 let. *„Já jsem přišel na studium před dvanáct lety do České republiky.“*

Když přijel do naší země, neuměl česky ani jedno slovo. *„Neeee, sem se naučil tady, no, pocity to byly velmi těžký, asi že nebudu vůbec rozumět, ale nějak sem to pak dal do kupy. Já jsem začal mluvit po šesti měsících, ale jenom základní.“* Bylo to pro něho i velice stresující, když nikomu nic nerozuměl. Pocity, které ho neustále provázely, byly takové, že si dokola říkal, že tento jazyk se snad nikdy nemůže naučit. I když to tu vše pro něho bylo těžké, nevzdával se svých cílů něčeho dosáhnout. Postupem času se jeho slovní zásoba více a více zvyšovala. V nynější době ovládá češtinu na perfektní úrovni. Po příjezdu do České republiky se setkal i s některými překážkami. *„Největší překážka bylo, že obchody zavírají moc brzo.“*

Nejsem zvyklý na noční život, ale jsem zvyklý, aby obchody byly otevřené dýl trochu. Třeba v Praze jo, ale tady ne.“ Na to on ze své země nebyl vůbec zvyklý. Když se ocitl v naší zemi, tak mu nejvíce pomohl jeho kamarád. *„To mi pomohl můj známý, kamarádi, který sem znal už dřív.“*

O sociokulturních kurzech poskytovaných Centrem na podporu integrace cizinců se pan C dozvěděl od jednoho svého známého, také cizince žijícího na území Pardubic. *„On kamarád mi o nich začal říkat, tak sem se o to začal trochu víc zajímat.“* Jeho kamarád mu sdělil několik informací o Centru na podporu integrace cizinců, a to co poskytuje za služby a jaké akce pro cizince pořádají. Tyto informace přišly panu C zajímavé a začal se o Centrum blíže zajímat. Z důvodu jeho časově náročného zaměstnání však není schopen sociokulturní kurzy navštěvovat pravidelně, i když by se na některý kurz přišel rád podívat. *„Velký čas sem v zaměstnání a pak není moc času volného na chození na kurzy. Tak proto je nenavštěvuju. Někdy se du podívat na ten Multikulturní týden co je každý rok když je čas.“* Z jeho úhlu pohledu mu přijdou sociokulturní kurzy přínosné. *„Joo, určitě joo. Určitě mi přijdou dost přínosné. Hlavně pro nové cizince, kteří potřebují získat nějaké informace.“* Pan C nejvíce hodnotí seznámení se s novými lidmi a získání nových kontaktů. Ty získal na navštívení Multikulturního týdne, kterého se účastnil. Nejvíce zajímavý mu přišel sociokulturní kurz daňového přiznání. Na tomto kurzu mohl získat informace ohledně vyplňování různých formulářů a podstatných aktuálních informací, které se týkají tohoto tématu. Tyto věci často mění. Co v nabídce sociokulturních kurzů nejvíce postrádá je kurz, který by byl zaměřený na volný čas a informovanost o České republice. *„Pro cizince, kam chodit ve volném času. To tam neučej a to by bylo dobrý. Třeba jim říct kam maj jet na hory, pokud chtěj jet na hory, kam maj jet na výlet, pokud chtěj na výlet. Kde vidět nějaká příroda. Já do teďka hledám, kam mám jet. Prostě informovanost o Česko. Protože i ten cizinec, který tady žije dlouho občas neví, kam má jet.“*

Jak už bylo na začátku řečeno, pan C, má v nynější době velice perspektivní zaměstnání. Z tohoto důvodu zatím ani nepřemýšlí nad tím, že by se vrátil zpět natrvalo do své země původu - Egypta, ani do své rodné země - Spojených arabských emirátů. Svou rodinu ovšem každoročně navštěvuje a je s nimi v kontaktu pomocí různých komunikačních programů, jako je například Skype. V nedávné době ho rodiče navštívili v České republice na několik dnů. Proto nadále plánuje zůstat v České republice.

4.8.4 Případová studie č.4 – muž D z Brazílie

Respondentovi D je 39 let a pochází z Brazílie. V České republice bydlí od října 2004. V nynější době pracuje jako podnikatel. Hlavním důvodem příchodu byla jeho manželská situace. Se svojí manželkou se seznámili v Brazílii, kde se také následně vzali a žili tam spolu dva roky. Jeho ženě se však začalo stýskat po své rodině, proto se rozhodli, že půjdou společně bydlet do Čech do Pardubic, odkud jeho žena pochází. *„V té době bylo dobrý, že Česká republika spadla do Evropské unie, tak to byla dobrá doba. Tak to bylo hlavně kvůli ženě, ne jenom, ale hlavně. Ji se stýskala po rodinou, ona ta byla jako spokojená, ale ono to bylo oboustranný, že ja chtěl sehnat taky něco jinýho. Chtěl jsem taky poznat něco jinýho.“*

Po příjezdu do České republiky už trochu česky uměl a tento jazyk pro něho nebyla žádná novinka. *„Už sem měl trochu česky, ja se začal učit trochu v Rio de Janiero odkud sem, trošku od manželky, ale sem měl soukromou také učitelku. Jedna paní češka mě učila v Riu de Janieru sem tam k ní chodil jedenkrát za dva týdny, nebylo to moc čtyři hodiny měsíčně, ale mi pomohlo.“* Během soukromých hodin, které měl jednou za čtrnáct dní dvě hodiny, dostával pan D i velké množství domácích úkolů, aby se učení českého jazyka věnoval i ve svém volném čase. Díky této přípravě to pro něho bylo po příjezdu do Čech o něco jednodušší, protože znal základní fráze v češtině. Komunikační bariéra pro něho nebyla stresující událostí. Největším problémem po příjezdu pro něho byla jazyková bariéra. *„Hlavně v té době málo lidach tady uměli anglicky, já sem musel většinou případech komunikovat v češtině, nebyli zvyklí tady, že jsou cizinci, že někdo odpovídat na otázky v angličtině. Tak to bylo pro mě jako trošku náročnější. Dneska už je to jinak a bylo by to jednodušší. Pro každý cizinec je vždy problém komunikovat. Když já začal rozumět, tak to bylo super, oslava!“* Po jeho příjezdu mu nejvíce pomohla manželka a její rodiče. Velká pomoc přišla i od kolegů v zaměstnání.

O sociokulturních kurzech, které v Pardubicích poskytuje Centrum na podporu integrace cizinců, se pan D dozvěděl od svých přátel cizinců, kteří na tyto kurzy pravidelně docházejí. Sociokulturní kurzy pravidelně nenavštěvuje, protože z jeho pohledu už je nepotřebuje. Centrum začalo v Pardubicích fungovat před 6 lety a to už pan D ovládal perfektně český jazyk a i jiné dovednosti, které potřebuje znát pro život v České republice. *„Jejich kurzy jsem nikdy nepotřeboval, když začali nabídnout, už jsem uměl česky. Před šest let už sem uměl mluvit česky. Ale moc oceňuju jejich práci tam, moc podporujou a vidím jak jsou tady cizinců se cítím líp tady, necejtí tolik tu bariéru.“* I když pan D nenavštěvuje sociokulturní kurzy realizované Centrem, jejich akce, které jsou pro cizince pořádány, se snaží navštěvovat. Pravidelně se také účastní Multikulturního týdne, který Centrum každoročně

pořádá. Během těchto akcí má příležitost se potkat se svými kamarády cizinci, ale také se seznámit s novými lidmi, kteří se akcí taktéž účastní. „*Tady byl Multikulturní týden, tak sem tam byl. To je vždycky příležitost se sejit nejen s našimi kamarádami, ale i s novými kamarádami se seznámit. I s českým kamarádem, který rád jako komunuje s cizinci nebo i jiným jazyk, obvykle ti které taky už byli někdy do zahraničí a mají rádi cestování. A tak máme s ním vždycky něco čeho můžeme povídat, společné téma.*“ Z jeho pohledu jsou sociokulturní kurzy velice přínosné. Nejvíce zajímavý mu přijde Multikulturní týden, jehož cílem je setkávání se s minoritní společností, se společností majoritní. Tohoto týdne se snaží každoročně účastnit. Který kurz postrádá v nabídce pro cizince je kurz, zaměřený na vzájemné poznávání kultur jednotlivých zemí světa. „*Co by zajímalo pro cizince je kurz umožňuje cizincům můžeme vidět, jak sou rozdílné mezi jejich kulturou. Ale taky co se týká taky pracovní důležitosti. Například jak tady mají pracovat, co na podnikání. Když cizinec chce tady podnikat tak co je potřeba udělat, ne jenom administrativní věci, ale ohledně místa na podnikání. Co mají očekávat, nebo spolupráce, tak je to důležitý o tom vědět. Takový kurz moc pomohl, protože hodně cizinců hodně podnikají nebo chtějí podnikat, ale nevědí jak.*“

Pan D žije se svojí rodinou v Pardubicích už 11 let. Jak už bylo v úvodu řečeno, hlavním důvodem příchodu do České republiky, byl stesk své manželky po rodině. Pan D každoročně navštěvuje svoji rodinu v Brazílii. Má ještě dva bratry, kteří žijí v Brazílii, ale navštěvují se společně v různých státech, kde podnikají různé akce a cestují. Respondent D v Pardubicích podniká. O návratu zpět do své rodné země Brazílie zatím nepřemýšlí a do budoucna plánuje zůstat v České republice se svojí rodinou.

4.8.5 Případová studie č.5 – žena E z Mongolska

Respondentem E byla žena, která pochází z Mongolska. Je jí 30 let. Pracuje jako tlumočnice pro jednu firmu. V České republice žije už 10 let. Hlavním důvodem jejího příchodu do České republiky bylo získání zaměstnání. Inspiraci hlavně viděla u své tety, která rovněž emigrovala do České republiky, dříve než-li ona. „*Já jsem se ani netušila, že odejdu někam. No prostě já jsem tam studovala vejšku, která mě totálně nebavilo, prostě mě to nebavilo. No a teta tady podnikla v Čechách, tak mě nabídli jestli nechci přijít sem. Tak sem řekla jo. Po třech měsících co jsem přišla do Čech ona odjela do Anglie, tak jsem se pak starala sama.*“ Paní E se do České republiky nedostala leteckou dopravou, ale jejím dopravním prostředkem byl vlak. Cesta dohromady trvala týden. Celkově pět dní cestovala z Mongolska do Ruska, kde přestoupila na druhý vlak. Ten ji dovezl přes Polsko až do České

republiky.

Po příjezdu do Čech neuměla ani jedno slovo v našem jazyce. „*Neuměla jsem ani ř. Pocity to byly takový zvláštní, ale i vzrušující. Ten pocit se nedá popisovat.*“ I když prožívala takovéto pocity, projevovaly se u ní i stresové prožitky. Hodně jí chyběla rodina a nejbližší přátelé. Díky své dobré stránce v učení se nových věcí a i jazyku, u ní největší překážkou nebyla komunikační bariéra. Za největší překážku považovala nejistotu doprovázenou pocity, jak to tady vše zvládne. Před deseti lety nebylo setkávání se s cizinci na našem území ani tak běžné, jak tomu je nyní, a to sehrálo také velkou roli. „*Tenkrát když jsem přijela, Češi ještě nebyli zvyklí na tu cizinci, tak to bylo ještě těžší. Kamkoli já šla, všude ukazovali, nadávali mně. To byla asi moje největší překážka.*“ Po krátké době jejího příjezdu do Čech krachovala firma, u které měla být zaměstnaná. Díky tomu přicházely další stresující okamžiky s hledáním nového zaměstnání, které nemohla nějaký čas sehnat, protože nic neuměla. Stresovaly jí i rovněž okolnosti spojené se získáním víza. Po příjezdu do České republiky jí nejvíce pomohla její teta, která tu již nějaký rok v České republice žila. Na doporučení tety nejprve žila ve Znojmě. Poté několik let v Brně a nyní žije v Pardubicích.

O sociokulturních kurzech, které realizuje Centrum na podporu integrace cizinců v Pardubicích, se paní E dozvěděla úplně náhodně. Jednoho dne šla do cizinecké poradny, kde se seznámila se slečnou, která pracovala jako tlumočnice u jedné organizace v Pardubicích. Ze zvědavosti se jí zeptala, zda někde v Pardubicích nehledají pracovníky na pozici tlumočnicka. Díky tomu získala kontakt právě na Centrum na podporu integrace cizinců. „*Donesla jsem tam životopis a takhle způsobem jsem dozvěděla, co je vlastně integrační centrum a co cizincům nabízejí.*“ Veškeré sociokulturní kurzy realizované Centrem se paní E snaží pravidelně navštěvovat. Absolvovaných jich má opravdu velké množství. Díky získaným informacím, které jí byly předané na těchto kurzech, usoudila, že jsou z jejího pohledu velice přínosné. „*Ano, jo hodně určitě. I znám hodně Mongolů, který hodně chodili na kurzů češtiny a různý takový ty kurzy pro matek. Aspoň co sem slyšela, tak oni vždycky chválili. Učili se hodně informací.*“ Paní E přinesl nejvíce sociokulturní kurz daňového příznání. Na něm získala mnoho zajímavých informací ohledně vyplňování různých formulářů a také podstatných informací, které s tím byly spjaté. Zajímavé jí však přišly i ostatní sociokulturní kurzy, které Centrum za svého působení realizovalo. „*Tak jako mě přišlo všechny úplně zajímavý, protože každá obsahovalo úplně něco jiného, takže mě to přišlo všechno zajímavý i zároveň mě to bavilo. Takže těžko říct, kterou zrovna. Od každý jsem něco naučila, u každýho viděla něco jiného. Takže tam je říct opravdu hodně těžké.*“ Do budoucna by ocenila, ale ne jenom ona, ale i ostatní její kamarádky z Mongolska, které

žijí na území Pardubic, realizaci sociokulturního kurzu zaměřeného na vaření české kuchyně. „*Hodně nás zajímá, jaký jsou český jídla a zároveň co tady prodávaj v těch českých obchodech, jaký ty suroviny. Je to úplně jiný než máme my. Proto dobrý vědět jak se to používá ty suroviny, na co to používá, proč, jestli to je zdravý, nezdravý, nebo jak to vařit. Prostě tak, znát tu kulturu, protože kuchyň dělá nejvíc. Takže tak.*“

Paní E jak, už bylo řečeno, žije na území České republiky už deset let, ale návrat do své rodné země Mongolska zatím neplánuje. Život v Mongolsku ji moc netěší, protože dle jejího názoru, je tam život těžší než tady. Na druhou stranu se jedná o nádhernou zemi a to by byl jediný důvod, kvůli kterému by odešla zpět. Jednou za dva roky navštěvuje svého otce, který žije v Mongolsku spolu s jejím nejmladším bratrem. V České republice má i svoji sestru, která také žije v Pardubicích. Rodina a příroda je jediný důvod, který ji táhne do své rodné země, ale pouze na několik dní. Život tam už si představit neumí.

4.9 Diskuze nad výsledky šetření

Z výše podrobně popsaných případových studií respondentů cizinců, bude následně zpracované vyhodnocení a zodpovězení na výzkumné otázky, které jsme si na začátku realizace výzkumu stanovili.

VO 1 – Jak se cizinci dozvěděli o sociokulturních kurzech poskytovaných CPIC?

Informace o realizovaných kurzech, které pro cizince poskytuje Centrum na podporu integrace cizinců v Pardubicích, se mezi komunitou cizinců šíří rychle. Každý z výše uvedených cizinců během rozhovoru zmínil, že se o kurzech v Centru dozvěděl díky svým známým a kamarádům cizincům. „*On kamarád mi o nich začal říkat, tak sem se o to začal trochu víc zajmat.*“ (muž C z Egypta)

Díky zpracování této diplomové práce jsem mohla sama osobně do této komunity nahlédnout a trávit s nimi nějaký čas. Během tohoto času jsem mohla zmapovat jejich vztahy mezi sebou. Tato komunita drží hodně při sobě a skoro všichni se vzájemně osobně znají, i když každý z nich je z jiného koutu světa. Díky této soudržnosti si mezi sebou předávají hodně informací a právě jednou z nich byla i realizace těchto kurzů.

VO 2 – Jsou sociokulturní kurzy navštěvovány cizinci?

Sociokulturní kurzy jsou do jisté míry cizinci v Pardubicích určitě navštěvovány. Dle

odpovědi dotazovaných respondentů jsou však navštěvovány mnohem více akce, které Centrum pro cizince během roku průběžně pořádá. To může být zapříčiněno délkou jejich pobytu v České republice, především v Pardubicích. Centrum začalo fungovat před 6 lety. To už většina z dotazovaných respondentů hodně věcí v této zemi ovládala a další pomoc už tolik nepotřebovala. Díky mému získanému bližšímu vztahu s cizinci jsem se mohla dozvědět i informace o ostatních cizincích, žijících na území Pardubic. Jak už bylo řečeno, většina cizinců se mezi sebou osobně zná a předávají si velké množství informací. Větší část zvolených respondentů mi sdělila informace, že jejich přátelé, kteří pocházejí z různých koutů světa a na území Pardubic žijí kratší dobu, navštěvují pravidelně sociokulturní kurzy poskytované Centrem na podporu integrace cizinců v Pardubicích. Tyto kurzy jim přináší jednodušší integraci do české společnosti a pomáhají jim v různé škále důležitých věcí. *„Jejich kurzy jsem nikdy nepotřeboval, když začali nabídnout, už jsem uměl česky. Před šest let už sem uměl mluvit česky. Ale moc oceňuju jejich práci tam, moc podporujou a vidím, jak jsou tady cizinců se cítím líp tady, necejtí tolik tu bariéru.“* (muž D z Brazílie)

VO 3 – Jaký mají kurzy přínos pro cizince?

Sociokulturní kurzy jsou dle výše zmiňovaných odpovědí cizinců určitě hodně přínosné, ale pro každého z jiného úhlu pohledu. Pro některé z nich je jejich hlavním přínosem seznámení se s novými lidmi, ať už z řad zahraničních osob či osob českého původu. Za jejich hlavní cíl považují získání nových kontaktů z širokého spektra osob, které rovněž tyto kurzy navštěvují. *„Prineslo mi to nové kontakty na lidi, necítit se tady takový samotný.“* (muž A z Mexika)

Některým cizincům pomohly sociokulturní kurzy v získání pochopení českého národa a jeho myšlení. To se značně liší od některých jiných národů.

V neposlední řadě tyto kurzy cizincům poskytují širokou škálu v získání nových informací pro život v České republice. Pro některé národy to jsou úplně novinky, protože ze svých zemí jsou zvyklí na úplně něco jiného. *„Ano, jo hodně určitě. I znám hodně Mongolů, který hodně chodili na kurzů češtiny a různý takový ty kurzy pro matek. Aspoň co sem slyšela, tak oni vždycky chválili. Učili se hodně informací.“* (žena E z Mongolska)

VO 4 – Který sociokulturní kurz z pohledu cizinců byl nejvíce zajímavý a měl největší přínos?

K jednomu z nejzajímavějších kurzů z pohledu cizinců, které Centrum pro cizince

realizovalo, byl kurz daňového přiznání, na kterém se klienti mohli dozvědět plno důležitých informací. Především, jak správně vyplňovat různé formuláře a dotazníky, které jsou charakteristické pro Českou republiku.

Zajímavý přišel cizincům i kurz českého jazyka. Především respondentovi A dal, tento kurz nejvíce. „*Jazyk je základ pro komunikace a cítit se být na místo. Ja pamatuju upně na začátek, jak můžeš ty teďka poznat, líbí se mi chodně mluvit, ale na začátek jsem zůstaval ticho, neznal sem ten jazyk s styděl sem se.*“ (muž A z Mexika)

Pro ty, kteří navštěvovali, či stále navštěvují sociokulturní kurzy poskytované Centrem pravidelně, považují za nejvíce zajímavé úplně všechny kurzy. Každý realizovaný kurz byl něčím specifickým a dal jim něco do života. „*Tak jako mě přišlo všechny úplně zajímavý, protože každá obsahovalo úplně něco jinýho, takže mě to přišlo všechno zajímavý i zároveň mě to bavilo. Takže těžko říct, kterou zrovna. Od každý jsem něco naučila, u každýho viděla něco jinýho. Takže tam je říct opravdu hodně těžké.*“ (žena E z Mongolska)

VO 5 – Který ze sociokulturních kurzů je postrádán v nabídce z pohledu cizinců?

Nové návrhy na realizaci sociokulturních kurzů, které chybí v nabídce Centra, jsou velice různorodé. Každý z dotazovaných respondentů pochází z jiného koutu světa, a proto i názory se v některých případech značně liší. Toto však není zapříčiněno pouze jejich národností, ale i dalšími faktory v jejich životě, mezi které spadá například i jejich zaměstnání, volný čas, či jejich přátelé. Ne všichni dotazovaní respondenti se účastní veškerých realizovaných kurzů poskytovaných Centrem. Návrhy pro realizaci nových sociokulturních kurzů v Centru na podporu integrace cizinců v Pardubicích byly následující:

- **Muž A z Mexika** – není schopný říci, o kterou realizaci sociokulturního kurzu by měl zájem
- **Muž B z Angoly** – sociokulturní kurz zaměřený na sdělování si informací mezi majoritou a minoritou
- **Muž C z Egypta** – sociokulturní kurz zaměřený na volný čas a informovanost o ČR
- **Muž D z Brazílie** – sociokulturní kurz zaměřený na podnikání v ČR
- **Žena E z Mongolska** – sociokulturní kurz zaměřený na vaření české kuchyně

Výsledek této výzkumné otázky mě velice potěšil. Velká část cizinců se ve většině případů bojí sdělovat nedostatky, které jim v naší zemi chybí. Většinou je pro ně vše v pořádku a jsou vděční za to, co jim je poskytováno. Proto jsem velice ráda a za velký přínos považuji, že kromě jednoho dotazovaného respondenta, byli všichni ostatní respondenti schopni sdělit svůj nápad k realizaci nových sociokulturních kurzů pro cizince. Jejich nápady byly založeny na tom, co jim osobně, či jejím známým z okruhu cizinců, žijících v Pardubicích, nejvíce chybí a co nejvíce postrádají. Hlavním důvodem nezodpovězení na tuto otázku u respondenta A nebylo, že by měl nějaké obavy sdělovat své názory, ale jeho neznalost, již realizovaných kurzů v Centru.

5 ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývala tématem Vzdělávání, jako nástroj integrace cizinců v Pardubicích. Zmíněny zde byly základní pojmy úzce související s problematikou cizinců. Zmapovali jsme organizace působící na území Pardubic a popsány byly i sociokulturní kurzy. Jak už jsem v úvodu zmiňovala, toto téma jsem si vybrala ze dvou hlavních důvodů. Prvním byla moje získaná praxe s cizinci a druhým je jeho aktuálnost. Jedná se také o téma, které není nijak hloubkově rozebírané v jiných publikacích. Proto pro mne bylo i dost náročné sehnat k tomuto tématu literaturu. Z tohoto důvodu převažují internetové zdroje nad knižní formou. Soupis veškerých bibliografických citací je přiložen níže.

Teoretickým cílem diplomové práce bylo popsat pojmy úzce spjaté s cizinci, seznámit s institucemi působícími v Pardubicích a také s pojmem vzdělávání a sociokulturními kurzy. Tohoto cíle se dosáhlo vypracováním teoretické části práce.

Ještě před zahájením výzkumného šetření jsem se obávala, kde seženu vhodné respondenty pro efektivní zpracování výzkumné části práce. Jak se brzy ukázalo, se sehnáním respondentů, nebyl žádný problém. Díky probíhajícímu Multikulturnímu jarmarku na Pernštýnském náměstí jsem měla možnost seznámit se s celou škálou cizinců. Jak už jsem výše zmiňovala, většina cizinců, žijících na území Pardubic, se mezi sebou osobně zná. To pro mě bylo také velkým přínosem ve shánění vhodných respondentů, protože jsem od nich dostávala kontakty na další vhodné respondenty pro realizaci tohoto výzkumného šetření. Druhá moje obava z nastávajících rozhovorů s cizinci, byla jejich jazyková úroveň českého jazyka. Bála jsem se toho, zda budou cizinci přesně rozumět mým otázkám, které jsem si pro ně připravila. Jelikož má každý cizinec jinou slovní zásobu českého jazyka, nebylo možné provést pilotní verzi, jak se obvykle provádí. I tato obava byla zbytečná. Všichni respondenti měli svoji jazykovou úroveň českého jazyka, z mého pohledu, na vysoké úrovni.

V úvodu této diplomové práce bylo stanoveno několik cílů, kterých jsme se snažili dosáhnout. Prvním stanoveným cílem bylo zmapovat, kdo jsou účastníci sociokulturních kurzů. Jednalo se o zástupce zemí Mexika, Angoly, Egypta, Brazílie a Mongolska. Tento cíl byl splněn.

Dalším cílem bylo zjistit důvody příchodu cizinců do ČR a jejich jazykovou vybavenost. Z výše podrobně popsaných případových studií respondentů cizinců je patrné, že hlavními důvody jejich příchodu do ČR byla zvědavost a poznání něčeho nového, pro někoho i studium. Ve většině případů byla jejich jazyková vybavenost na mizivé úrovni, někdy i úplně

nulová. To jsem předem předpokládala. Na základě toho můžeme konstatovat, že cíl č. 2 byl splněn.

Třetím cílem této diplomové práce bylo odhalit pocity a problémy po příjezdu do ČR, včetně jejich adaptace. Pro většinu respondentů byl největším problémem jazyková bariéra, která u nich vyvolávala pocity stresu. Nerozuměli lidem v jejich okolí a hodně jim také vadilo i to, že nevěděli, co si o nich druzí povídají. Jelikož byli respondenti záměrně vybráni z odlišných koutů světa, tak i jejich další problémy, se kterými se v ČR setkali, se lišily. Muže pocházejícího z Angoly velice stresovalo naše podnebí, na které ve své rodné zemi není zvyklý. Právě počasí, v prvních měsících jeho pobytu, mělo velice negativní dopad na jeho psychickou stránku. Oproti tomu muži, který pochází z Egypta, dělalo největší problém to, že obchody zde zavíraly v dřívějších hodinách, než na co byl zvyklý ze své země. Na těchto uvedených příkladech můžeme vidět odlišnosti, které jsou spjaté s rozdílností zemí, ze kterých respondenti pochází. Z výše uvedených odpovědí můžeme říci, že cíl č. 3 byl splněn.

Jakým způsobem se dozvěděli o existenci těchto kurzů, zjišťoval cíl č. 4. Všichni dotazovaní respondenti se shodli, že o existenci sociokulturních kurzů realizovaných Centrem na podporu integrace cizinců, se dozvěděli pomocí svých přátel, kamarádů či známých. Tento stanovený cíl byl rovněž splněn.

Cíl č. 5 zjišťoval, jaká je jejich hlavní motivace pro jejich využívání. Většina dotazovaných respondentů uvedla, že se sociokulturních kurzů i akcí, které Centrum poskytuje, účastní především kvůli získání nových kontaktů na přátele a kamarády. Navazování nových vztahů, jak už s majoritní i minoritní společností, u nich vyvolává pocity, že se tu necítí osamoceni a mají se na koho obrátit v případě potřeby. Na tyto kurzy rovněž docházejí za účelem získání nových informací. Z výše uvedených informací můžeme určit, že cíl č. 5 byl splněn.

Které informace či dovednosti z kurzů považují za nejvíce přínosné, odhaloval cíl č. 6. Každému z respondentů daly získané informace ze sociokulturních kurzů něco jiného. Pro někoho bylo největším přínosem seznámení se na realizovaných kurzech s jinými lidmi, někomu dali nové informace, se kterými se doposud neseťkali. Rozhodně všem jim přijde realizace těchto kurzů užitečná. Ne jenom pro ně, ale především i pro cizince, kteří pobývají v Pardubicích kratší dobu, než dotazovaní respondenti. Díky těmto získaným informacím můžeme říci, že cíl č. 6 byl splněn.

Následující cíl č. 7 se snažil odhalit spokojenost či nespokojenost s poskytovanými sociokulturními kurzy. Během realizovaných rozhovorů s respondenty, nebyla nikde zaznamenána sebemenší výtka. Zmiňovány byly pouze pozitiva na tyto kurzy. Z toho můžeme

konstatovat spokojenost cizinců s poskytovanými sociokulturními kurzy Centrem na podporu integrace cizinců. Cíl č. 7 byl rovněž splněn.

Poslední cíl č. 8 této práce zjišťoval, o kterou realizaci sociokulturních kurzů by cizinci do budoucna stáli. Odpovědi byly velice různorodé a každý z dotazovaných respondentů měl takový návrh, který by on sám osobně v nabídce ocenil. Navrhovány byly sociokulturní kurzy zaměřené na podnikání, vaření české kuchyně či volný čas a informovanost o ČR. Navrhován byl také sociokulturní kurz, který by měl být zaměřen na sdělování si informací mezi majoritou a minoritou. Z výše získaných informací můžeme konstatovat, že i poslední cíl č. 8 byl splněn.

Závěrem bych ještě jednou velice ráda poděkovala všem respondentům, kteří se účastnili výzkumného šetření této diplomové práce. Velice mile mě překvapil jejich přístup. Vůbec jsem nečekala, že by z jejich strany mohla být taková ochota a snaha učinit se mnou kvalitní rozhovory, aby byly pro tuto diplomovou práci přínosné a zajímavé. Všem respondentů patří obrovské poděkování, protože bez nich by tato práce nemohla vzniknout.

SEZNAM LITERATURY

- [1] GAVORA, Peter; ŠEĎOVÁ, Klára. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 1.vyd. Praha: Portál, 2007.
- [2] HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-313-0.
- [3] MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA. *Nečitelní cizinci*. 1. vyd. Praha: Tercie, spol. s.r.o., 2003. ISBN 80-239-1137-6.
- [4] ORGANIZACE PRO POMOC UPRCHLÍKŮM, o.s.. *Úskali (ne)zaměstnanosti cizinců v České republice*. 1. vyd. Praha: 2011.
- [5] RÁKOCZYOVÁ, Miroslava; TRBOLA, Robert. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. ISBN 978-80-7419-023-0.
- [6] ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6.
- [7] ŠVAŘÍČEK, Roman; ŠEĎOVÁ, Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 1.vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [1] *Centra na podporu integrace cizinců: Správa uprchlických zařízení MV* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/>
- [2] *Informační portál zaměřený na začleňování žáků cizinců do českého vzdělávacího systému: Základní terminologie cizinců v ČR* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/>
- [3] *Integrační kurzy pro migranty a migrantky: Zahraniční zkušenosti* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: http://iom.cz/files/INTEGRACNI_KURZY_IOM_final.pdf
- [4] *Migraceonline.cz: Portal pro kritickou diskuzi o Migraci v České republice a v zemích střední a východní Evropy* [online]. [cit. 2015-06-01]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/>
- [5] *Ministerstvo vnitra České republiky: Terminologický slovník* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/>
- [6] *Ministerstvo vnitra České republiky: Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/>
- [7] *Ministerstvo vnitra České republiky: Integrace* [online]. [cit. 2015-05-18]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/>
- [8] *Ministerstvo vnitra České republiky: Občané třetích zemí* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/>
- [9] *MOST PRO o.p.s.: Poradna pro cizince Pardubice* [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.mostlp.eu/>

SEZNAM OBRÁZKŮ

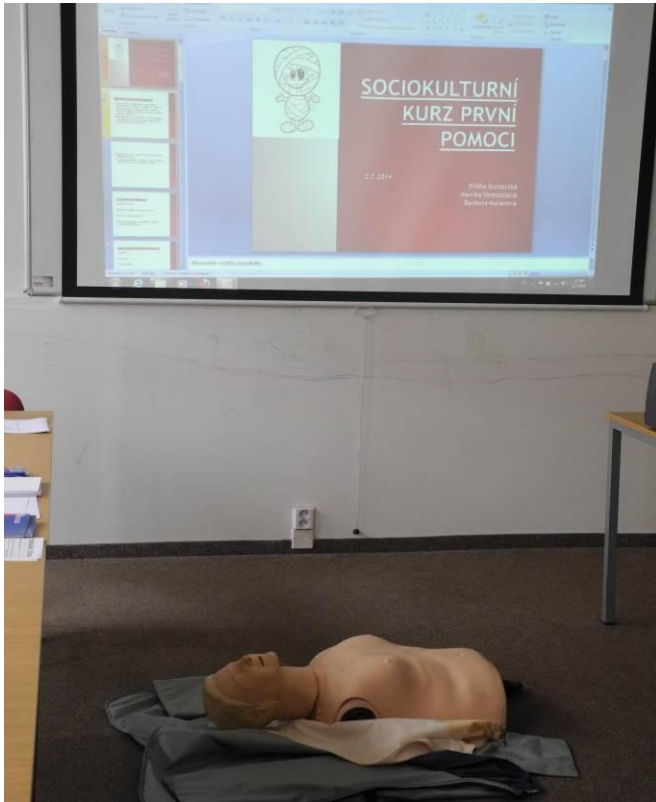
Obrázek č.1 – Sociokulturní kurz první pomoci v Centru na podporu integrace cizinců

Obrázek č.2 – Sociokulturní kurz první pomoci v Centru na podporu integrace cizinců

SEZNAM PŘÍLOH

Příloh č. 1- Pozvánka na sociokulturní kurz první pomoci

FOTOGRAFIE ZE SOCIOKULTURNÍHO KURZU PRVNÍ POMOCI

Obrázek č.1

Obrázek č.2

Kurz první pomoci

Přijďte si osvojit základy první pomoci:

- ✓ Kardiopulmonální resuscitace
- ✓ Ošetření člověka v bezvědomí
- ✓ Zástava krvácení

Dne 2. 7. 2014

v 14:00 hod.

**V Centru na podporu
integrace cizinců.**

Pořadatelé:

Bc. Monika Vomočilová

Bc. Eliška Vrchovská

Bc. Barbora Kučerová

Tento projekt je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí a z prostředků Evropské komise.